КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МИНИСТРЛЕР КАБИНЕТИ

КАБИНЕТ МИНИСТРОВ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТОКТОМ
ПОСТАНОВЛЕНИЕ

2022-жылдын 22-июлу, № 393

Кыргыз Республикасынын мектептик жалпы билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандартын бекитүү жөнүндө

Жаңы муундагы билим берүү стандарттарын киргизүү аркылуу билим берүүнүн сапатын жогорулатуу максатында, «Билим берүү жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 5-беренесине, «Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамынын 13, 17-beренелерине ылайык Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети токтом кылат:

1. Кыргыз Республикасынын мектептик жалпы билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарты (мындан ары – Мамлекеттик стандарт) тиркемеге ылайык бекитилсин.

2. Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги:

– өзүнүн чечимдерин ушул токтомго ылайык келтирсин;

– Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларына ушул токтомдон келип чыгуучу өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө сунуштарды белгиленген тартипте киргизсин;

– Мамлекеттик стандартты киргизүүнү тийиштүү жылдарга республикалык бюджетте каралган каражаттардын чегинде жүргүзсүн.

3. Төмөнкүлөр күчүн жоготту деп таанылсын:

– Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2014-жылдын 21-июлундагы № 403 «Кыргыз Республикасында жалпы мектептик билимдин мамлекеттик билим берүү стандартын бекитүү жөнүндө» токтому;

– Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2016-жылдын 15-ноябрындагы № 590 «Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2014-жылдын 21-июлундагы № 403 «Кыргыз Республикасында жалпы орто билимдин мамлекеттик билим берүү стандартын

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МИНИСТРЛЕР КАБИНЕТИ

КАБИНЕТ МИНИСТРОВ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТОКТОМ
ПОСТАНОВЛЕНИЕ

от 22 июля 2022 года № 393

Об утверждении Государственного образовательного стандарта школьного общего образования Кыргызской Республики

В целях повышения качества образования через внедрение образовательных стандартов нового поколения, в соответствии со статьей 5 Закона Кыргызской Республики «Об образовании», статьями 13, 17 конституционного Закона Кыргызской Республики «О Кабинете Министров Кыргызской Республики» Кабинет Министров Кыргызской Республики постановляет:

1. Утвердить Государственный образовательный стандарт школьного общего образования Кыргызской Республики (далее – Государственный стандарт) согласно приложению.

2. Министерству образования и науки Кыргызской Республики:

– привести свои решения в соответствие с настоящим постановлением;

– внести в установленном порядке предложения о внесении изменений в нормативные правовые акты Кыргызской Республики, вытекающие из настоящего постановления;

– введение Государственного стандарта производить в пределах предусмотренных средств в республиканском бюджете на соответствующие годы.

3. Признать утратившими силу:

– постановление Правительства Кыргызской Республики «Об утверждении Государственного образовательного стандарта среднего общего образования Кыргызской Республики» от 21 июля 2014 года № 403;

– постановление Правительства Кыргызской Республики «О внесении изменений и дополнений в постановление Правительства Кыргызской Республики «Об утверждении Государственного образовательного стандарта среднего общего

бекитүү жөнүндө» токтомуна өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү тууралуу» токтому;

– Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 18-августундагы № 496 «Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2014-жылдын 21-июлундагы № 403 «Кыргыз Республикасында жалпы мектептик билимдин мамлекеттик билим берүү стандартын бекитүү жөнүндө» токтомуна өзгөртүүлөрдү киргизүү тууралуу» токтому.

4. Бул токтомдун аткарылышын контролдоо Кыргыз Республикасынын Президентинин Администрациясынын Президенттин жана Министрлер Кабинетинин чечимдерин аткарууну контролдоо башкармалыгына жүктөлсүн.

5. Бул токтом расмий жарыяланган күндөн тартып он беш күн өткөндөн кийин күчүнө кирет.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин Төрагасы **А.У. Жапаров**

образования Кыргызской Республики» от 21 июля 2014 года № 403» от 15 ноября 2016 года № 590;

– постановление Правительства Кыргызской Республики «О внесении изменений в постановление Правительства Кыргызской Республики «Об утверждении Государственного образовательного стандарта школьного общего образования Кыргызской Республики» от 21 июля 2014 года № 403» от 18 августа 2017 года № 496.

4. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на управление контроля исполнения решений Президента и Кабинета Министров Администрации Президента Кыргызской Республики.

5. Настоящее постановление вступает в силу по истечении пятнадцати дней со дня официального опубликования.

Председатель Кабинета Министров Кыргызской Республики **А.У. Жапаров**

Тиркеме

Кыргыз Республикасынын мектептик жалпы билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарты

1-глава. Жалпы жоболор

1. Кыргыз Республикасынын мектептик жалпы билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарты (мындан ары – Мамлекеттик стандарт) төмөнкүлөрдү белгилейт:

– мектептик жалпы билим берүүнүн коомдук макулдашылган артыкчылыктарын;

– мектептик жалпы билим берүүнүн максатын жана милдеттерин;

– негизги компетенттүүлүктөрдүн тизмесин жана аларга жетишүүнүн деңгээлдерин;

– билим берүү системасынын, жалпы билим берүү уюмунун, класстын жана окуучунун өз алдынча деңгээлинде билим берүүнүн натыйжаларын баалоонун негизги принциптерин;

– мектептик жалпы билим берүүдөгү уюштуруучулук жана методикалык (технологиялык) өзгөрүүлөрдү.

2. Мамлекеттик стандарт төмөнкүлөрдү камсыз кылат:

– билим берүү системасын компетенттүүлүк негизде түзүүнү жана мектептик жалпы билим берүүнү коомдук социалдык тапшырыгы менен шайкеш келтирүүнү;

– мектептик жалпы билим берүүнүн бардык баскычтарында бардык билим берүү чөйрөлөрүнүн белгиленген максаттарын жүзөгө ашырууну;

– уюштуруу-укуктук формасына жана менчигинин түрүнө карабастан бардык жалпы билим берүү уюмдары үчүн базистик окуу планын, предметтик стандарттарды, жалпы билим берүү программаларын жана окуу-методикалык комплекстерин иштеп чыгууну;

– мектептик жалпы билим берүүнүн бардык баскычтарында предметтик стандарттардын жана жалпы билим берүү программаларынын ырааттуулугун;

– окуу жүктөмүн оптималдаштыруу үчүн билим берүү чөйрөсүндөгү предметтерди интеграциялоо боюнча методикалык негиздерди;

– жалпы билим берүү уюмдарынын бүтүрүүчүлөрүнүн даярдык деңгээлин калыс баалоону;

– Кыргыз Республикасында жалпы билим берүү жөнүндөгү документтердин эквиваленттүүлүгүн белгилөөнү.

3. Мамлекеттик стандарт билим берүүнүн белгилүү натыйжаларына жетишүү үчүн билим берүү процессинин ар бир

Приложение

Государственный образовательный стандарт школьного общего образования Кыргызской Республики

Глава 1. Общие положения

1. Государственный образовательный стандарт школьного общего образования Кыргызской Республики (далее – Государственный стандарт) устанавливает:

– общественно согласованные приоритеты школьного общего образования;

– цель и задачи школьного общего образования;

– перечень ключевых компетентностей и уровни их достижения;

– основные принципы оценивания результатов образования на уровне системы образования, общеобразовательной организации, класса и отдельного обучающегося;

– организационные и методические (технологические) изменения в школьном общем образовании.

2. Государственный стандарт обеспечивает:

– построение системы образования на компетентностной основе и согласование школьного общего образования с социальным заказом общества;

– реализацию заявленных целей во всех образовательных областях на всех ступенях школьного общего образования;

– разработку базисного учебного плана, предметных стандартов, общеобразовательных программ и учебно-методических комплексов для всех общеобразовательных организаций независимо от их организационно-правовой формы и формы собственности;

– преемственность предметных стандартов и общеобразовательных программ всех ступеней школьного общего образования;

– методические обоснования по интеграции предметов в образовательных областях для оптимизации учебной нагрузки;

– объективную оценку уровня подготовки выпускников общеобразовательных организаций;

– установление эквивалентности документов об общем образовании в Кыргызской Республике.

3. Государственный стандарт закрепляет сферы ответственности каждого из участников образовательного процесса – представителей органов управления образованием, руководителей и учителей общеобразовательных организаций, обучающихся и их родителей (законных представителей), а также представителей гражданского общества для достижения определенных образовательных результатов.

катышуучусунун – билим берүүнү башкаруу органдарынын өкүлдөрүнүн, жалпы билим берүү уюмдарынын жетекчилеринин жана мугалимдеринин, окуучулардын жана алардын ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн), ошондой эле жарандык коомдун өкүлдөрүнүн жоопкерчилик чөйрөлөрүн аныктайт.

Бул максат билим берүү тармагында саясатты иштеп чыгууда билим берүүнү башкаруу органдары стратегиялык, программалык документтерди жана ченемдик укуктук актыларды иштеп чыгууга бизнес-коомчулуктун, коомдук жана өкмөттүк эмес уюмдардын өкүлдөрүн, жалпы билим берүү уюмдарынын жетекчилерин жана мугалимдерин, ата-энелерди (мыйзамдуу өкүлдөрдү), окуучулардын өздөрүн катыштырат.

4. Окуучуларды окутууда Кыргыз Республикасынын стратегиялык документтеринде аныкталган артыкчылыктарга, иш берүүчүлөрдүн керектөөлөрүнө, окуучулардын жана алардын ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) суроо-талаптарына ылайык келишин камсыздоо үчүн зарылдыгына жараша Мамлекеттик стандарт кайра каралып жана жаңыланып турат.

5. Ушул Мамлекеттик стандарттагы негизги түшүнүктөр жана терминдер төмөнкү мааниде пайдаланылат:

– базалык жалпы билим берүү предметтери – мектептик жалпы билим берүүнүн бардык баскычтарындагы милдеттүү предметтер;

– базистик окуу планы – милдеттүү предметтердин тизмесин, аларды окутуунун ырааттуулугун жана окуу жүктөмүнүн көлөмүн белгилеген документ;

– тарбиялоо – инсанды өнүктүрүүгө, адамдын, үй-бүлөнүн, коомдун жана мамлекеттин кызыкчылыктарындагы коомдо кабыл алынган жүрүм-турум эрежелердин жана ченемдеринин, социалдык-маданий, руханий-адеп-ахлактык баалуулуктардын негизинде окуучуга өзүн-өзү аныктоого жана социалдашууга шарттарды түзүүгө багытталган иш;

– мамлекеттик (инварианттык) компонент – Мамлекеттик стандарттын талаптарын ишке ашыруучу жана бардык типтеги жана менчиктигинин формасындагы жалпы билим берүү уюмдарында милдеттүү түрдө окутуулучу базистик окуу планынын түзүмдүк элементи;

– Мамлекеттик стандарт – билим берүүнүн бардык чөйрөлөрүндө белгиленген максаттарды мектептик жалпы билим берүүнүн бардык баскычтарында жүзөгө ашырууну камсыздаган, билим берүү процессин жөнгө салган, улуттук жана жергиликтүү деңгээлдерде билим берүү системасын өнүктүрүүнү камсыз кылган ченемдик укуктук документ;

– диагностикалык баалоо – окуучунун өнүгүүсүн кийин баалоо үчүн анын калыптанган компетенцияларынын баштапкы деңгээлин аныктоочу процесс;

Для этой цели органы управления образованием при выработке политики в области образования вовлекают в разработку стратегических, программных документов и нормативных правовых актов представителей бизнес-сообществ, общественных и неправительственных организаций, руководителей и учителей общеобразовательных организаций, родителей (законных представителей) и самих обучающихся.

4. Пересмотр и обновление Государственного стандарта производятся по мере необходимости для обеспечения соответствия подготовки обучающихся приоритетам, закрепленным в стратегических документах Кыргызской Республики, потребностям работодателей, запросам обучающихся и их родителей (законных представителей).

5. В настоящем Государственном стандарте основные понятия и термины используются в следующем значении:

– базовые общеобразовательные предметы – обязательные предметы на всех ступенях школьного общего образования;

– базисный учебный план – документ, устанавливающий перечень обязательных предметов, последовательность их изучения, объем учебной нагрузки;

– воспитание – деятельность, направленная на развитие личности, создание условий для самоопределения и социализации обучающегося на основе социокультурных, духовно-нравственных ценностей и принятых в обществе правил и норм поведения в интересах человека, семьи, общества и государства;

– государственный (инвариантный) компонент – структурный элемент базисного учебного плана, реализующий требования Государственного стандарта и обязательный для изучения в общеобразовательных организациях всех типов и форм собственности;

– Государственный стандарт – нормативный правовой документ, который обеспечивает реализацию заявленных целей всех образовательных областей на всех ступенях школьного общего образования, регулирует образовательный процесс, обеспечивает развитие системы образования на национальном и локальном уровнях;

– диагностическое оценивание – процесс определения начального уровня сформированности компетентностей обучающегося для последующей оценки его прогресса;

– «зеленые навыки» – знания, ценности и установки, необходимые для овладения экологически безопасными способами жизни, развития и поддержки устойчивого и ресурсоэффективного общества, выявления, решения и предупреждения экологических проблем;

– индивидуальная образовательная траектория – определенная последовательность элементов учебной деятельности каждого обучающегося по реализации собственных образовательных целей,

– «жашыл көндүмдөр» – экологиялык коопсуз жашоо ыкмаларын өздөштүрүү, туруктуу жана ресурстарды үнөмдөөчү коомду өнүктүрүү жана колдоо, экологиялык көйгөйлөрдү аныктоо, чечүү жана алдын алуу үчүн зарыл болгон билим, баалуулуктар жана мамилелер;

– жеке билим берүү траекториясы – мугалимдердин ата-энелер (мыйзамдуу өкүлдөр) менен өз ара аракеттенүүсүндөгү координациялык, уюштуруучулук, консультациялык ишмердигинде жүзөгө ашырылган окуучунун жөндөмдүүлүгүнө, мүмкүнчүлүгүнө, жүйөлөрүнө, кызыкчылыктарына ылайык келген жеке билим алуу максаттарын ишке ашыруу боюнча алардын ар биринин окуу ишмердигинин элементтеринин белгилүү ыраатуулугу;

– инклюзивдик билим берүү – билим алуу муктаждыктарынын жана жеке мүмкүнчүлүктөрүнүн ар түрдүүлүгүн эске алуу менен бардык окуучулар үчүн бирдей билим алууну камсыз кылуу;

– интеграция – окуучуларды дүйнөнү бирдиктүү кабылдоону калыптандырууга жана негизги компетенттүүлүктөрдү өнүктүрүүгө жалпысынан багытталган айрым предметтердин, билим берүү чөйрөлөрдүн, билим берүү процессинин алкагындагы мазмундун түзүмдүк компоненттеринин ортосундагы байланыштарды түзүү жана өз ара байланышын камсыздоо процесси;

– билим берүүнүн сапаты – билим берүүнүн натыйжасынын билим берүүнүн ар кандай субъекттеринин (окуучулардын, мугалимдердин, ата-энелердин (мыйзамдуу өкүлдөрдүн), иш берүүчүлөрдүн, жалпы коомдун) күтүүлөрүнө же билим алуу боюнча алар койгон максаттарга жана милдеттерге ылайык келүү даражасы;

– негизги компетенттүүлүктөр – социалдык, мамлекеттик, кесиптик тапшырыкка ылайык аныкталган, көп функциялуулукка ээ болгон жана предметтен жогору турган, окуу предметтеринин базасында жүзөгө ашырылган жана окуучунун социалдык тажрыйбасына негизделген билим берүүнүн ченелүүчү натыйжасы;

– компетенттүүлүк – белгилүү бир кырдаалда (окуу, жеке жана кесиптик) билимдин жана ыктын ар кандай элементтерин өз алдынча колдонгон адамдын интеграцияланган жөндөмү;

– компетенция – окуучуну билим алууга даярдоого карата мурдатан коюлган, анын белгилүү бир чөйрөдөгү натыйжалуу үзүрлүү иштеши үчүн зарыл болгон социалдык талап (ченем);

– критерийлер боюнча баалоо – так аныкталган, биргелешип иштелип чыккан, билим берүүнүн максаттарына жана мазмунуна шайкеш келген, окуучулардын компетенттүүлүгүн калыптандырууга түрткү берген, окуу процессинин бардык катышуучулары үчүн мурда белгилүү болгон критерийлер менен салыштырууга негизделген окуучулардын билим жетишкендиктерин баалоо;

– медиасабаттуулук – билдирүүлөрдү ар кандай формада колдонуу, талдоо, баалоо жана жеткирүү жөндөмдүүлүгү;

соответствующая их способностям, возможностям, мотивации, интересам, осуществляемая при координирующей, организующей, консультирующей деятельности учителя во взаимодействии с родителями (законными представителями);

– инклюзивное образование – обеспечение равного доступа к образованию для всех обучающихся с учетом разнообразия образовательных потребностей и индивидуальных возможностей;

– интеграция – процесс установления связей и обеспечения взаимодействия между структурными компонентами содержания в рамках отдельных предметов, образовательных областей, образовательного процесса в целом, направленный на формирование у обучающихся целостного восприятия мира и развития ключевых компетентностей;

– качество образования – степень соответствия результата образования ожиданиям различных субъектов образования (обучающихся, учителей, родителей (законных представителей), работодателей, общества в целом) или поставленным ими образовательным целям и задачам;

– ключевые компетентности – измеряемые результаты образования, определяемые в соответствии с социальным, государственным, профессиональным заказом, обладающие многофункциональностью и надпредметностью, реализуемые на базе учебных предметов и базирующиеся на социальном опыте учащихся;

– компетентность – интегрированная способность человека самостоятельно применять различные элементы знаний и умений в определенной ситуации (учебной, личностной и профессиональной);

– компетенция – заранее заданное социальное требование (норма) к образовательной подготовке обучающегося, необходимое для его эффективной продуктивной деятельности в определенной сфере;

– критериальное оценивание – оценивание, основанное на сравнении учебных достижений обучающихся с четко определенными, коллективно выработанными, заранее известными всем участникам образовательного процесса критериями, соответствующими целям и содержанию образования, способствующими формированию компетентностей учащихся;

– медиаграмотность – способность использовать, анализировать, оценивать и передавать сообщения в различных формах;

– образование – непрерывный, системный процесс воспитания и обучения в целях гармоничного развития личности, сопровождающийся констатацией достижения установленных государством образовательных уровней и удостоверяемый соответствующим документом;

– образовательная область – содержание образования, относящееся к определенной сфере человеческой деятельности,

– билим берүү – инсанды гармониялуу өнүктүрүү максатында мамлекет тарабынан белгиленген билим деңгээлине жетишин ырастоо менен коштолгон жана тиешелүү документ менен күбөлөндүрүлгөн тарбиялоонун жана окутуунун үзгүлтүксүз системалуу процесси;

– билим берүү чөйрөсү – адамдын ишмердигинин белгилүү чөйрөсүнө таандык, илимий жана практикалык иштин педагогикалык жактан ыңгайлашкан тажрыйбасы түрүндө берилген билим берүүнүн мазмуну;

– билим берүү (окуу) программасы — предметтик стандарттын негизинде иштелип чыккан жана предметтин мазмунунун окутуу темалары, бөлүмдөрү жана мезгилдери боюнча бөлүштүрүлгөн, уюштуруу-педагогикалык шарттарды, анын ичинде болжолдуу календардык-тематикалык пландаштырууну жана окуучулардын жетишкендиктерин баалоонун формаларын жөнгө салуучу документ;

– билим берүү процесси – мугалимдердин түздөн-түз катышуусу менен ар кандай түрдөгү сабактардын формалары жана окуучулардын өз алдынча окуулары, ошондой эле окуучулардын жана бүтүрүүчүлөрдүн сынактары, зачеттору, аттестациялоонун башка түрлөрү сыяктуу окутуунун жана тарбиялоонун уюштурулган процесси;

– билим берүү натыйжасы – негизги жана предметтик компетенттүүлүктөрдү өздөштүрүү деңгээлинде чагылдырган, билим берүү процессинин белгилүү этабындагы окуучулардын билим алуу жетишкендиктеринин топтому;

– билим берүү чөйрөсү – окуучуларга окутуучу жана тарбиялоочу таасир тийгизген атайын уюштурулган шарттардын, процесстердин жана социалдык өз ара аракеттенүүлөрдүн жыйындысы;

– окутуу – окуучулардын билимди, билгичтикти, көндүмдөрдү жана компетенттүүлүктөрдү өздөштүрүү, билимин күнүмдүк жашоодо колдонууда тажрыйба топтоо жана жашоосундагы билим алууну улантууга жүйөлөштүрүү боюнча ишмердигин уюштуруунун максаттуу багытталган процесси;

– белги – символ, окуучулардын окуудагы жетишкендиктерин баалоонун сандык туюнтмасы;

– баа – окуучуларды баалоонун жыйынтыктарын сандык жана сапаттык чагылдыруусу;

– баалоо – окуучулардын этикалык жана интеллектуалдык өнүгүүсүнө жана алар турмушта зарыл болгон компетенцияларга ээ болуусуна, ошондой эле билим берүүнүн сапатын жакшыртуу максатында Мамлекеттик стандартынын талаптарына бул иштин жыйынтыктарынын шайкештигин аныктоо үчүн окуучулар, мугалимдер, ата-энелер (мыйзамдуу өкүлдөр) менен эки жактуу байланышты жүзөгө ашырууга багытталган окуучулардын билим

представленное в виде педагогически адаптированного опыта научной и практической деятельности;

– образовательная (учебная) программа – документ, разработанный на основе предметного стандарта и распределяющий содержание предмета по темам, разделам и периодам обучения, регламентирующий организационно-педагогические условия, включая примерное календарно-тематическое планирование и формы оценивания достижений обучаемых;

– образовательный процесс – организованный процесс обучения и воспитания в форме различных видов занятий с непосредственным участием учителей и самостоятельных занятий обучающихся, а также экзаменов, зачетов, других видов аттестации обучающихся и выпускников;

– образовательный результат – совокупность образовательных достижений обучающихся на определенном этапе образовательного процесса, выраженных в уровне овладения ключевыми и предметными компетентностями;

– образовательная среда – совокупность специально организованных условий, процессов и социальных взаимодействий, оказывающих обучающее и воспитывающее влияние на обучающихся;

– обучение – целенаправленный процесс организации деятельности обучающихся по овладению знаниями, умениями, навыками и компетентностями, приобретению опыта применения знаний в повседневной жизни и формированию у обучающихся мотивации получения образования в течение всей жизни;

– отметка – символ, количественное выражение оценки учебных достижений обучающихся;

– оценка – количественное и качественное отражение результатов оценивания обучающихся;

– оценивание – процесс измерения, интерпретации и анализа познавательной деятельности обучающихся, направленной на их этическое и интеллектуальное развитие и приобретение ими жизненно необходимых компетентностей, а также осуществления обратной связи с обучающимися, учителями, родителями (законными представителями) для определения соответствия результатов данной деятельности требованиям Государственного стандарта с целью улучшения качества образования;

– предметные компетентности – компетентности, определяемые на материале отдельных предметов в виде совокупности образовательных результатов;

– предметный стандарт – документ, регламентирующий образовательные результаты обучающихся, способы их достижения и измерения в рамках предмета;

арттыруучу ишмердигин өлчөө, интерпретациялоо жана талдоо процесси;

– предметтик компетенттүүлүк – билим берүү натыйжаларынын жыйындысы түрүндө айрым предметтин материалында аныкталуучу компетенттүүлүктөр;

– предметтик стандарт – предметтин алкагында окуучулардын билим алуу натыйжаларын, аларга жетишүү ыкмаларын жана ченөө жолдорун регламенттөөчү документ;

– тандоо боюнча предметтер – гимназиялардын/лицейлердин багыттарын аныктоочу жана окуучулардын тандоосуна сунушталуучу окуу предметтери же элективдик, профилдик курстар;

– долбоордук окутуу – практикалык же теориялык маанилүү маселелерди чечүүдө алынуучу, окуучулардын өз алдынча жана топтук ишин талап кылган натыйжаларга багытталган окуучулардын когнитивдик (таанып-билүү), аффективдик (эмоционалдык-баалуулук) жана жүрүм-турумдук ишмердигин уюштурууну камсыз кылуучу педагогикалык технология;

– профилдик билим берүү – окуучулардын келечектеги кесиптик кызыкчылыктарын жана жөндөмдөрүн эске алууга мүмкүндүк берген жогорку класстарда ар кандай программалар (профилдер) боюнча окутуу жүргүзүлгөн жалпы орто билим берүүнү уюштуруу системасы;

– билим берүү системасы – ырааттуу жалпы билим берүү программаларынын, Мамлекеттик жана предметтик стандарттарынын, аларды жүзөгө ашыруучу билим берүү уюмдарынын, ошондой эле билим берүүнү башкаруу органдарынын жана аларга караштуу мекемелердин жана уюмдардын өз ара аракеттенүүчү жыйындысы;

– баалоо системасы – окутуунун жетишкендиктерин өлчөөчү жана көйгөйлөрүн аныктоочу, эки жактуу байланышты түзүүчү, мугалимдерге, окуучуларга, ата-энелерге (мыйзамдуу өкүлдөргө), мамлекеттик жана коомдук түзүмдөргө билим берүүнүн абалын, көйгөйлөрүн жана жетишкендиктерин маалымдоочу негизги каражат;

– билим берүүнүн сапатын баалоо системасы – окуучулардын билим алуудагы жетишкендиктерин, билим берүү уюмдарынын жана алардын системасынын иштеринин натыйжалуулугун, билим берүү кызмат көрсөтүүлөрүнүн негизги керектөөчүлөрүнүн сураныччтарын эске алуу менен билим берүү программаларынын сапатын бирдиктүү концептуалдык-методологиялык базага негизделген баалоону камсыздаган уюштуруучулук жана функционалдык түзүмдөрдүн, ченемдердин жана эрежелердин жыйындысы;

– социалдык-эмоционалдык өнүгүү – окуучуларда өзүнө, башка адамдарга, курчап турган дүйнөгө аң-сезимдүү эмоционалдык оң мамиле кылууну максаттуу өнүктүрүү, өзүнүн жана башкалардын эмоционалдык абалын тең салмактуу колдонууну, ошондой эле коомдо социалдык маанилүү жүрүм-турум көндүмдөрүн өнүктүрүү;

– предметы по выбору – учебные предметы или элективные, профильные курсы, определяющие направления гимназий/лицеев и предоставляемые на выбор обучающимся;

– проектное обучение – педагогическая технология, обеспечивающая организацию когнитивной (познавательной), аффективной (эмоционально-ценностной) и поведенческой деятельности обучающихся, ориентированной на результат, который получается при решении практически или теоретически значимой проблемы, предполагающей самостоятельную и групповую деятельность обучающихся;

– профильное обучение – система организации среднего общего образования, при которой в старших классах обучение проходит по разным программам (профилям), позволяющим учитывать будущие профессиональные интересы и способности обучающихся;

– система образования – совокупность взаимодействующих преемственных общеобразовательных программ, Государственного и предметных стандартов, реализующих их образовательных организаций, а также органов управления образованием и подведомственных им учреждений и организаций;

– система оценивания – основное средство измерения достижений и диагностики проблем обучения, осуществления обратной связи, оповещения учителей, обучающихся, родителей (законных представителей), государственных и общественных структур о состоянии, проблемах и достижениях образования;

– система оценки качества образования – совокупность организационных и функциональных структур, норм и правил, обеспечивающих основанную на единой концептуально-методологической базе оценку образовательных достижений обучающихся, эффективности деятельности образовательных организаций и их систем, качества образовательных программ с учетом запросов основных потребителей образовательных услуг;

– социально-эмоциональное развитие – целенаправленное развитие у обучающихся осознанного эмоционально-положительного отношения к себе, другим людям, окружающему миру, умение соотносить эмоциональные состояния самого себя и других, а также развитие социально-значимых навыков поведения в обществе;

– суммативное оценивание – определение степени достижения обучающимися результатов обучения, которые выражаются в отметке. Суммативное оценивание может быть текущим, промежуточным и итоговым;

– технология обучения – система приемов и методов организации учебного процесса, направленная на достижение и измерение целей и результатов образования;

– суммативдик баалоо – окутуунун натыйжаларына окуучулардын жетишкен даражасын аныктоочу белги коюу менен туюндурулат. Суммативдик баалоо учурдагы, орто аралык жана жыйынтыктоочу болушу мүмкүн;

– окутуу технологиясы – билим берүүнүн максаттарына жана натыйжаларына жетишүүгө жана өлчөөгө багытталган окуу процессин уюштуруу ыкмаларынын жана методдорунун системасы;

– билим берүү процессинин катышуучулары – окуучулар, мугалимдер, билим берүү уюмдарынын жетектөөчү жана окутуучу-көмөкчү персоналы, окуучулардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү);

– формативдик баалоо – окуучулардын окуу процессинде кандай деңгээлде экендигин, алар кайсы жерде кыйынчылыктарга дуушар болуп жаткандыгын жана окуучу менен мугалим билим алуу процессин жакшыртуу үчүн кандай кадамдарды жасаш керектиги боюнча мугалимди маанилүү маалымат менен камсыздаган баалоо;

– функционалдык сабаттуулук – адамдын ишмердүүлүгүнүн, баарлашуунун жана коомдук мамилелердин ар кандай чөйрөлөрүндө практикалык жана турмуштук маселелердин кеңири диапазонун чечүү үчүн окуу процессинде алган билимдерин, билгичтигин жана көндүмдөрүн колдоно алуу жөндөмдүүлүгү;

– окутуунун максаты – алдын ала аныкталган жана жазылган окуучунун келечектеги ишинин шарттары жана ыкмалары; билим алуунун натыйжасында ал ээ болгон иштин мүмкүн болуучу түрлөрүнө карата анын жөндөмдүлүгү;

– мектептик (вариативдик) компонент – окуучулардын керектөөлөрүн жана жөндөмдүүлүгүн эске алуу менен жалпы билим берүү уюму аныктаган, бардык түрдөгү жана менчигинин формасындагы жалпы билим берүү уюмдарында милдеттүү түрдө окутуулучу мектептик жалпы билим берүүнүн базистик окуу планынын түзүмдүк элементи;

– мектептик жалпы билим берүү – баскычтарына шайкеш билимди, көндүмдөрдү, баалуулуктарды жана практикалык көнүгүүлөрдү камсыздаган, бүтүрүүчүнүн коомдо активдүү ишмердүүлүгү үчүн жетиштүү тарбиялоо жана билим берүү системасы.

2-глава. Мектептик жалпы билим берүүнүн максаты, милдеттери жана натыйжалары

6. Мектептик жалпы билим берүүнүн максаты туруктуу өнүгүүгө жана бардыгы үчүн өмүр бою билим алуу мүмкүнчүлүгүн берүүгө керектүү болгон билимдерди жана компетенттүүлүктү окуучулар алуу үчүн сапаттуу билим берүүнү камсыз кылуу болуп саналат.

7. Мектептик жалпы билим берүүнүн милдеттери:

– участники образовательного процесса – обучающиеся, учителя, руководящий и учебно-вспомогательный персонал образовательных организаций, родители (законные представители) обучающихся;

– формативное оценивание – оценивание, которое обеспечивает учителя важной информацией о том, на каком уровне находятся обучающиеся в процессе обучения, где они испытывают трудности и какие последующие шаги следует предпринять обучающемуся и учителю, чтобы улучшить процесс обучения;

– функциональная грамотность – способность использовать постоянно приобретаемые в процессе обучения знания, умения и навыки для решения широкого диапазона практических и жизненных задач в различных сферах человеческой деятельности, общения и социальных отношениях;

– цели обучения – заданные и описанные наперед условия и способы деятельности обучающегося в будущем; его способности к возможным видам деятельности, приобретенные им в результате обучения;

– школьный (вариативный) компонент – структурный элемент базисного учебного плана школьного общего образования, обязательный для изучения в общеобразовательных организациях всех типов и форм собственности, определяемый общеобразовательной организацией с учетом потребностей и способностей обучающихся;

– школьное общее образование – система воспитания и обучения, обеспечивающая соответствующие ее ступеням знания, умения, ценности и практические навыки, достаточные для активной деятельности выпускника в обществе.

Глава 2. Цель, задачи и результаты школьного общего образования

6. Целью школьного общего образования является обеспечение качественного образования для приобретения обучающимися знаний и компетентностей, необходимых для устойчивого развития и поощрения возможности обучения на протяжении всей жизни для всех.

7. Задачи школьного общего образования:

– обеспечение равного и справедливого доступа к образованию всех детей на принципах инклюзии и гендерного равенства;

– создание безопасной и развивающей среды обучения;

– создание благоприятных условий для выявления и развития творческих способностей, физического, психического, социального и духовно-нравственного роста обучающихся;

– обеспечение качественного усвоения обучающимися фундаментальных основ (фундаментального ядра) научных и практических достижений человечества;

– инклюзия жана гендердик теңчилик принциптеринде бардык балдардын билимге бирдей жана адилеттүү жеткиликтүүлүгүн камсыз кылуу;

– окутуунун коопсуз жана өнүктүрүү чөйрөсүн түзүү;

– окуучулардын чыгармачылык жөндөмдөрүн, физикалык, психикалык, социалдык жана руханий-адеп-ахлактык өсүшүн аныктоо жана өнүктүрүү үчүн жагымдуу шарттарды түзүү;

– окуучуларды адамзаттын илимий жана практикалык жетишкендиктеринин фундаменталдык негиздерин (фундаменталдык өзөгүн) сапаттуу өздөштүрүүсүн камсыз кылуу;

– негизги жана предметтик компетенттүүлүктөрдү калыптандыруу;

– бирдиктүү жана заманбап илимий дүйнө таанымдын негиздерин калыптандыруу;

– инсандын өз алдынча билим алуу, өзүн-өзү таануу жана өзүн-өзү өнүктүрүү көндүмдөрүн калыптандыруу үчүн өз алдынча изденүү жана окуу-практикалык ишмердүүлүгүн уюштуруу;

– окуучуларды толеранттуу, инклюзивдик жана коопсуз дүйнөнү курууга активдүү катышууга даярдоо;

– окуучулар заманбап экологиялык көйгөйлөрдү, климаттын өзгөрүлүшүн, жоопкерчиликтүү керектөөлөрдү, жаратылышка жана жашыл экономикага аяр мамиле жасоону түшүнүүнү камсыз кылуу;

– санариптик жана медиа-маалыматтык сабаттуулукту өнүктүрүү;

– финансылык жана укуктук маданиятты калыптандыруу;

– тарбиялоону Кыргызстан элинин маданий, руханий-адеп-ахлактык жана үй-бүлөлүк баалуулуктарына ылайык келишин камсыз кылуу;

– окуучуларда билим алуу жана эмгектик мотивацияны, активдүү турмуштук позицияны, өзгөчө кырдаалдарга жана өзгөрүп жаткан дүйнөгө ыңгайлашуу жөндөмүн калыптандыруу;

– окуучуларда көп түрдүүлүк жана теңдик, адам укуктары, басмырлабоо, социалдык катышуу жана айырмачылыктарды сыйлоо баалуулуктарын калыптандыруу.

8. Мамлекеттик стандарт төмөнкү баалуулуктарга багытталган окуучунун инсандык сапаттарын калыптандырууну камсыздайт:

– Ата мекенди сүйүү, улуттук каада-салттарды урматтоо жана Кыргызстандын маданий мурастарын жана жаратылыш байлыктарына аяр мамиле кылуу; глобалдык өз ара байланыштарды түшүнүү;

– негизги демократиялык жана жарандык укуктарды жана эркиндиктерди түшүнүү жана кабыл алуу, эркиндиктин адептик маанисин жоопкерчилик менен ажырагыс байланышта түшүнүү;

– социалдык, саясий жана маданий турмушта толеранттуу жүрүм-турумдун негизи катары маданияттардын көп түрдүүлүгү

– формирование ключевых и предметных компетентностей;

– формирование основ целостного и современного научного миропонимания;

– организация самостоятельной поисковой и учебно-практической деятельности для формирования навыков самообразования, самопознания и саморазвития личности;

– подготовка обучающихся к принятию активной роли в построении толерантного, инклюзивного и безопасного мира;

– обеспечение понимания обучающимися вопросов современных экологических проблем, изменения климата, ответственного потребления, бережного отношения к природе и зеленой экономике;

– развитие цифровой и медийно-информационной грамотности;

– формирование финансовой и правовой культуры;

– обеспечение соответствия воспитания культурным, духовно-нравственным и семейным ценностям народа Кыргызстана;

– формирование у обучающихся учебной и трудовой мотивации, активной жизненной позиции и умения адаптироваться в чрезвычайных ситуациях и изменяющемся мире;

– формирование у обучающихся ценностей многообразия и равенства, прав человека, недискриминации, социального включения и уважения различий.

8. Государственный стандарт обеспечивает становление личностных качеств обучающегося, ориентированных на следующие ценности:

– любовь к Родине, уважение национальных традиций и бережное отношение к культурному наследию и природному богатству Кыргызстана; понимание глобальных взаимосвязей;

– понимание и принятие основных демократических и гражданских прав и свобод, осознание нравственного смысла свободы в неразрывной связи с ответственностью;

– осознание и принятие ценностей многообразия культур как основы для толерантного поведения в социальной, политической и культурной жизни, приобщения к родному языку и культуре с одновременным освоением культурных, духовных ценностей народов своей страны и мира;

– самоуважение и возможность реализации личностного потенциала, уважение других, предотвращение конфликтов и взаимопомощь.

9. Государственный стандарт определяет перечень и уровни сформированности ключевых компетентностей.

10. Ключевые компетентности являются образовательными результатами, которые формируются через содержание конкретных предметов и базируются на социальном опыте обучающегося.

баалуулуктарын сезе билүү жана кабыл алуу, өз өлкөсүнүн жана дүйнө элдеринин маданий жана руханий баалуулуктарын өздөштүрүү менен эне тилин жана маданиятын үйрөнүү;

– өзүн-өзү сыйлоо жана жеке потенциалды ишке ашыруу жөндөмдүүлүгү, башкаларды сыйлоо, чыр-чатактарды болтурбоо жана өз ара жардамдашуу.

9. Мамлекеттик стандарт негизги компетенттүүлүктөрдүн тизмесин жана калыптануу деңгээлдерин аныктайт.

10. Негизги компетенттүүлүктөр бул конкреттүү предметтердин мазмуну аркылуу калыптануучу жана окуучунун социалдык тажрыйбасында негизделген билим берүүнүн натыйжасы болуп саналат.

11. Билим берүү процессинде негизги компетенттүүлүккө окуучулар төмөнкү шарттарда ээ болушат:

– окуу процесси окучуунун өз алдынчалуулугуна жана жоопкерчилигине багытталган;

– окуучулар окутуу процессинде билим берүү ишинин ар кандай түрлөрүн жана долбоорлук, изилдөөчүлүк, социалдык иштерин жүргүзүүгө камтылган;

– окуучулардын максаттарды алдыга коюу жана жетишүү тажрыйбасына ээ болушу үчүн кырдаалдар түзүлгөн;

– мугалимдер билим берүү ишинде компетенттүү мамилени көрсөтүүдө.

12. Мектептик жалпы билим берүү системасынын негизги компетенттүүлүктөрү болуп төмөнкүлөр саналат:

1) маалыматтык компетенттүүлүк – бул окуучулардын маалыматты өз алдынча издөөгө, талдоого, тандоого, иштеп чыгууга, анын аныктыгын тактоого, жүйөлүү тыянактарды түзүүгө, сын көз караш менен түшүнүүгө жана өз ишин пландаштыруу жана ишке ашыруу боюнча негизделген чечимдерди кабыл алууга даярдыгы жана жөндөмдүүлүгү, керектүү маалыматты алып, аны оозеки жана жазуу формасында, анын ичинде маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонуу менен берип, көйгөйлөрдү чечүү үчүн диалог түзүү жөндөмдүүлүгү;

2) социалдык-коммуникациялык компетенттүүлүк – өзүнүн умтулуусун башка адамдардын жана социалдык топтордун кызыкчылыктары менен туура келтирүүгө, ар түрдүү позицияларды таануу менен башка адамдардын баалуулуктарына (маданий, диний, этностук, гендердик, кесиптик, инсандык) сый мамиле жасоонун негизинде өзүнүн көз карашын коргой билүүгө даярдыгы; негизги демократиялык жана жарандык укуктарды жана эркиндиктерди түшүнүү жана кабыл алуу, Мекенди сүйүү, улуттук каада-салтты урматтоо, Кыргызстандын маданий мурасына жана жаратылыш

11. В образовательном процессе ключевые компетентности приобретаются обучающимися при следующих условиях:

– учебный процесс обучающегося ориентирован на развитие его самостоятельности и ответственности;

– обучающиеся в процессе обучения включены в разные виды образовательной деятельности и в проведение проектной, исследовательской, социальной работы;

– созданы ситуации для приобретения обучающимися опыта постановки и достижения целей;

– учителя демонстрируют компетентностный подход в образовательной деятельности.

12. Ключевыми компетентностями системы школьного общего образования являются:

1) информационная компетентность – готовность и способность обучающихся самостоятельно искать, анализировать, отбирать, обрабатывать информацию и определять ее достоверность, формировать аргументированные выводы, критически осмысливать и принимать осознанные решения по планированию и осуществлению своей деятельности, способность выстраивать диалог, получая необходимую информацию и представляя ее в устной и письменной формах для разрешения проблем, в том числе с использованием информационно-коммуникационных технологий;

2) социально-коммуникативная компетентность – готовность соотносить свои устремления с интересами других людей и социальных групп, отстаивать свою точку зрения на основе признания разнообразия позиций и уважительного отношения к ценностям (культурным, религиозным, этническим, гендерным, профессиональным, личностным) других людей; понимание и принятие основных демократических и гражданских прав и свобод, любовь к Родине, уважение национальных традиций, бережное отношение к культурному наследию и природному богатству Кыргызстана; понимание культурного разнообразия и формирование общегражданской идентичности Кыргыз жараны;

3) компетентность самопознания и разрешения проблем – способность к познанию своих потенциальных и актуальных свойств, личностных, индивидуальных особенностей, своих отношений с другими людьми, к целенаправленной работе по изменению индивидуально-психологических и поведенческих характеристик, способность обнаруживать проблемы и противоречия в информации, учебной и жизненной ситуациях для выбора будущей профессиональной деятельности, планировать их решение и разрешать их самостоятельно или во взаимодействии с другими людьми, используя навыки критического мышления и анализа для выполнения исследовательских, творческих и проектных работ.

байлыктарына аяр мамиле кылуу; маданий көп түрдүүлүктү түшүнүү жана Кыргыз жараны жалпы жарандык окшоштуулукту түзүү;

3) өзүн-өзү таануу жана көйгөйлөрдү чечүү компетенттүүлүгү – өзүнүн потенциалдуу жана актуалдуу касиеттерин, инсандык, жеке өзгөчөлүктөрүн, башка адамдар менен болгон өзүнүн мамилелерин билүү, жекече психологиялык жана жүрүм-турумдук мүнөздөмөлөрүн өзгөртүү боюнча максаттуу багытталган ишке жөндөмдүүлүгү, келечектеги кесиптик ишин тандоо үчүн маалыматтагы, окуу жана турмуштук кырдаалдардагы көйгөйлөрдү жана карама-каршылыктарды табуу жөндөмдүүлүгү, сынчыл ой жүгүртүү көндүмдөрүн жана изилдөөчүлүк, чыгармачыл жана долбоордук иштерди аткаруу үчүн талдоону колдонуу менен аларды чечүүнү пландаштыруу жана өз алдынча же башка адамдар менен өз ара аракеттенүү менен чечүү.

13. Компетенттүүлүктөрдү калыптандыруунун деңгээлдерин аныктоо үчүн негиз болуп окуучунун өз алдынчалыгынын даражасы жана маселелерди чечүүдө иш-аракеттердин колдонулган түрлөрүнүн татаалдыгы саналат.

14. Окутуунун жыйынтыктарын пландаштырууда жана окуудагы жетишкендиктерин баалоодо эске алынуучу негизги компетенттүүлүктөрдү калыптандыруу үч деңгээлге бөлүнөт (1-тиркеме):

1) репродуктивдүү деңгээл окуучулардын үлгүлөрдү (аракеттерди аткаруунун белгиленген алгоритмин) туурап үйрөнгөнү менен мүнөздөлөт;

2) продуктивдүү деңгээл курамы боюнча жөнөкөй ишти аткаруу, иштин өздөштүргөн алгоритмин жаңы кырдаалда колдонуу жөндөмдүүлүгү менен мүнөздөлөт;

3) креативдүү деңгээл өз алдынча конструкциялоо жана негиздөө элементтери менен курамы татаал ишти жүзөгө ашырууну болжолдойт.

15. Окутуунун ар бир баскычында окуучулар курактык жана жеке өзгөчөлүктөрүнө ылайык билим берүү шарттарын эске алуу менен бардык деңгээлдердеги компетенттүүлүктөргө ээ болушат.

3-глава. Окутуунун түзүмүнө жана процессине карата талаптар

16. Мамлекеттик стандартта төмөнкүдөй билим берүү тармактары бөлүнөт, алардын ар бири базистик окуу планында бекитилген предметтерден турат (2-тиркеме):

1) филологиялык;

2) социалдык;

3) математикалык;

4) табигый-илимий;

13. Основанием для определения уровней сформированности компетентностей являются степень самостоятельности обучающегося и сложность использованных видов деятельности при решении задачи.

14. Выделяются три уровня сформированности ключевых компетентностей (приложение 1), которые должны учитываться при планировании результатов обучения и оценивании учебных достижений:

1) репродуктивный уровень характеризуется умением обучающихся следовать образцу (заданный алгоритм выполнения действия);

2) продуктивный уровень характеризуется способностью осуществлять простую по составу деятельность, применять усвоенный алгоритм деятельности в новой ситуации;

3) креативный уровень подразумевает осуществление сложносоставной деятельности с элементами самостоятельного конструирования и обоснования.

15. На каждой ступени обучения обучающиеся овладевают компетентностями всех уровней в соответствии с возрастными и индивидуальными особенностями с учетом образовательных условий.

Глава 3. Требования к структуре и процессу обучения

16. В Государственном стандарте выделяются следующие образовательные области, каждая из которых состоит из предметов, закрепленных в базисном учебном плане (приложение 2):

1) филологическая;

2) социальная;

3) математическая;

4) естественно-научная;

5) искусство и технологии;

6) культура здоровья.

17. На старшей ступени обучения обучающимся предоставляется возможность выбора направления профильного обучения.

18. Филологическая образовательная область направлена на развитие у обучающихся речевой, языковой и социокультурной компетентности на основе овладения всеми видами речевой и мыслительной деятельности. Язык и литература способствуют созданию читающего общества, интерпретации произведений искусства.

19. Социальная образовательная область позволяет формировать личностные, гражданские, социальные компетентности обучающихся для идентификации себя как неотъемлемой части общегражданской идентичности Кыргыз жараны; выполнения социальных ролей в обществе и государстве, для жизни в многообразном современном

5) искусство жана технологиялар;

6) ден соолук маданияты.

17. Окутуунун жогорку баскычында окуучуларга профилдик окутуунун багытын тандоого мүмкүнчүлүк берилет.

18. Филологиялык билим берүү тармагы сүйлөө жана ой жүгүртүү ишинин бардык түрлөрүнө ээ болуунун негизинде окуучулардын сүйлөө, тилдик жана социалдык-маданий компетенттүүлүктөрүн өнүктүрүүгө багытталган. Тил жана адабият окурман коомун түзүүгө, искусство чыгармаларын интерпретациялоого өбөлгө түзөт.

19. Социалдык билим берүү тармагы окуучуларды өзүн Кыргыз жараны жалпы жарандык окшоштугунун ажырагыс бөлүгү катары өзүн идентификациялоо үчүн инсандык, жарандык, социалдык компетенттүүлүгүн калыптандырууга; азыркы ар түркүн дүйнөдө жашоо үчүн коомдогу жана мамлекеттеги социалдык ролдорун аткарууга жардам берет; дүйнөлүк диндердин тарыхы жана алардын маданияттын өнүгүүсүнө тийгизген таасири жөнүндө жалпы түшүнүктөрдү калыптандырууга багытталат.

20. Математикалык билим берүү тармагы сан жана формада туюнтулган математикалык тилди жана логикалык операцияларды, түзүмдөр жана өз ара мамилелер менен иштөө жол-жоболорун, маалыматты иштеп чыгуунун жана берүүнүн так ыкмаларын өздөштүрүүнү камсыз кылат. Математикалык куралдарга ээ болуу окуучуларга аны күнүмдүк турмушта пайдалануу, табигый процесстерди изилдөө жана сүрөттөө үчүн, жаратылыш жана социалдык көрүнүштөрдүн өз ара байланыштарын карап чыгуу, адамдын иш-аракетинин айлана-чөйрөгө тийгизген таасирин колдонууга мүмкүнчүлүк берет.

21. Табигый-илимий билим берүү тармагы изилдөө компетенттүүлүгүн (илимий суроолорду таануу жана коюу, кубулуштарды илимий түшүндүрүү, илимий далилдерди пайдалануу) түзүүгө; жандуу жана жансыз жаратылыштын бирдиктүү жана көп түрдүү касиеттерин, организмде, жаратылыш жамааттарда, айлана-чөйрөдө болуп жаткан мыйзам ченемдүүлүктөр жөнүндөгү көрүнүштөрдү түшүнүүгө; туруктуу өнүгүү принциптерин сактоо, ресурстарды үнөмдөөчү жүрүм-турумду ишке ашыруу, климаттын өзгөрүшүнө жана башка коркунучтарга байланыштуу тобокелдиктерди азайтуу үчүн аракеттердин зарылдыгын билүүгө; жашыл экономиканы куруунун зарылдыгына, ошондой эле жаңы технологиялык чечимдерди иштеп чыгууга жана адамдын берекелүү турмушун камсыз кылуу үчүн интеграциялык мамилени пайдаланүу мүмкүнчүлүгүнө багытталат.

22. «Искусство жана технология» билим берүү тармагы курчап турган дүйнөнүн образдык-эстетикалык көрүнүшүн, өсүп келе жаткан муундун жалпы маданиятын калыптандырууга, улуттук жана

мире; направлена на формирование общих представлений об истории мировых религий и их влиянии на развитие культуры.

20. Математическая образовательная область обеспечивает овладение математическим языком и логическими операциями, процедурами работы со структурами и взаимоотношениями, выраженными в числе и форме, точными способами обработки и передачи информации. Владение математическим инструментарием дает возможность обучающимся применять его как в повседневной жизни, так и для изучения и описания природных процессов, рассмотрения взаимосвязей природных и социальных явлений, влияния человеческой деятельности на окружающую среду.

21. Естественно-научная образовательная область направлена на формирование исследовательской компетентности (распознавание и постановка научных вопросов, научное объяснение явлений, использование научных доказательств); понимание единства и многообразия свойств неживой и живой природы, представлений о закономерностях, происходящих в организме, природных сообществах, окружающей среде; следование принципам устойчивого развития, реализацию ресурсосберегающего поведения, осознание необходимости действий для снижения рисков, связанных с изменением климата, и других угроз; необходимость построения зеленой экономики, а также возможность применения интегративного подхода для разработки новых технологических решений и обеспечения благосостояния людей.

22. Образовательная область «Искусство и технологии» направлена на формирование образно-эстетической картины окружающего мира, общей культуры подрастающего поколения, развитие духовно-нравственной и эмоциональной сферы обучающихся на основе национальных и мировых художественных ценностей; развитие основных представлений о роли искусства и технологии в жизни человека; развитие цифровой грамотности, трудовых, проектных, творческих навыков, художественного и эстетического мировосприятия.

Цифровая грамотность позволяет обрабатывать массивы информации за счет изучения одного из языков программирования и навыков использования прикладных программ, а также формирует навыки безопасного поведения в киберпространстве.

23. Образовательная область «Культура здоровья» обеспечивает физическое, эмоциональное и социальное здоровье человека, формирует практические навыки в области сохранения и улучшения здоровья, освоения основ безопасности жизнедеятельности и гражданской защиты.

дүйнөлүк көркөм баалуулуктардын негизинде окуучулардын руханий-адеп-ахлактык жана эмоциялык чөйрөсүн өнүктүрүүгө; адамдын жашоосундагы искусствонун жана технологиянын ролу жөнүндө негизги түшүнүктөрдү өнүктүрүүгө; санариптик сабаттуулукту, эмгектик, долбоордук, чыгармачылык көндүмдөрдү, көркөмдүк жана эстетикалык дүйнө кабылдоону өнүктүрүүгө багытталат.

Санариптик сабаттуулук программалоо тилдеринин бирин үйрөнүүнүн жана колдонмо программаларды пайдалануу көндүмдөрүнүн эсебинен маалыматтар массивин иштеп чыгууга мүмкүнчүлүк берет, ошондой эле кибер мейкиндикте коопсуз жүрүм-турум көндүмдөрүн калыптандырат.

23. «Ден соолук маданияты» билим берүү тармагы адамдын физикалык, эмоциялык жана социалдык саламаттыгын, ден соолукту сактоо жана чыңдоо жаатында практикалык көндүмдөрдү калыптандырууну, жашоо коопсуздугунун жана жарандык коргонуунун негиздерин өздөштүрүүнү камсыздайт.

24. Мамлекеттик стандарттын жана базистик окуу планынын негизинде төмөнкүдөй түзүмү бар предметтик стандарттар иштелип чыгат:

1) жалпы жоболор:

– документтин статусу жана түзүмү;

– жалпы билим берүү уюмдары үчүн ченемдик документтердин системасы;

– негизги түшүнүктөр жана терминдер;

2) предметтин концепциясы:

– окутуунун максаттары жана милдеттери;

– предметти түзүүнүн методологиясы;

– предметтик компетенттүүлүктөр;

– негизги жана предметтик компетенттүүлүктөрдүн байланышы;

– мазмундуу линиялар, окуу материалдарын мазмундуу линиялар жана класстар боюнча бөлүштүрүү;

– предметтер аралык байланыштар, өтмө тематикалык линиялар;

3) билим берүүнүн жыйынтыктары жана баалоо:

– окуучуларды окутууда күтүлүүчү жыйынтыктар (баскычтар жана класстар боюнча);

– окуучулардын жетишкендиктерин баалоонун негизги стратегиялары жана ченемдери;

4) билим берүү процессин уюштурууга карата талаптар:

– окутуу методикасына коюлган негизги талаптар;

24. На основе Государственного стандарта и базисного учебного плана разрабатываются предметные стандарты, имеющие следующую структуру:

1) общие положения:

– статус и структура документа;

– система нормативных документов для общеобразовательных организаций;

– основные понятия и термины;

2) концепция предмета:

– цели и задачи обучения;

– методология построения предмета;

– предметные компетентности;

– связь ключевых и предметных компетентностей;

– содержательные линии, распределение учебного материала по содержательным линиям и классам;

– межпредметные связи, сквозные тематические линии;

3) образовательные результаты и оценивание:

– ожидаемые результаты обучения обучающихся (по ступеням и классам);

– основные стратегии и нормы оценивания достижений обучающихся;

4) требования к организации образовательного процесса:

– основные требования к методике обучения;

– минимальные требования к ресурсному обеспечению, позволяющие реализовать требования предметного стандарта;

– создание мотивирующей и безопасной обучающей среды.

25. Предметный стандарт реализует и конкретизирует требования Государственного стандарта к результатам начального общего, основного общего и среднего общего образования. Предметный стандарт обеспечивает преемственность и последовательность внутри образовательной области.

26. Предельная учебная нагрузка обучающихся по классам, с учетом их физиологических и психологических особенностей, а также видов деятельности и требований, предъявляемых для усвоения учебного материала, закрепляется в следующем объеме при пятидневной учебной неделе:

Классы	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Недельная учебная нагрузка (в учебных часах)	21	23	23	23	28	29	30	30	30	30	30
Предельная учебная нагрузка (в	21	23	23	23	29	30	32	33	33	34	34

– предметтик стандарттын талаптарын ишке ашырууга мүмкүнчүлүк берүүчү ресурстук камсыздоонун минималдуу талаптары;

– мотивациялоочу жана коопсуз окутуу чөйрөсүн түзүү.

25. Предметтик стандарт жалпы баштапгыч, жалпы негизги жана жалпы орто билим берүүнүн жыйынтыктарына коюлган Мамлекеттик стандарттын талаптарын тактайт жана ишке ашырат. Предметтик стандарт билим берүү тармагынын ичинде жолун жолдоочулукту жана ырааттуулукту камсыз кылат.

26. Окуучулардын класстар боюнча чектелген окуу жүктөмү алардын физиологиялык жана психологиялык өзгөчөлүктөрүн, ошондой эле окуу материалын өздөштүрүү үчүн коюлган талаптарды жана иштин түрлөрүн эске алуу менен беш күндүк окуу жумасында төмөнкүдөй көлөмдө бекитилет:

Класстар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Жумалык окуу жүктөмү (окуу саттары менен)	21	23	23	23	28	29	30	30	30	30	30
Чектелген окуу жүктөмү (окуу саттары менен)	21	23	23	23	29	30	32	33	33	34	34

27. Жалпы билим берүү уюмдары менчигинин түрүнө жана формасына карабастан төмөнкү компоненттерди ишке ашырат: мамлекеттик (инварианттык), мектептик (вариативдик) жана тандоо боюнча предметтери (вариативдик) окуучулардын чектелген окуу жүктөмүнүн алкагында.

28. Базистик окуу планы мамлекеттик, мектептик жана тандоо боюнча предметтер компоненттерине бөлүүнүн негизинде мектептик жалпы билим берүүнүн мазмунун калыптандыруу боюнча билим берүү жана илим чөйрөсүндөгү Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын (мындан ары – билим берүү жана илим чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган), билим берүүнү башкаруунун региондук органдарынын жана жалпы билим берүү уюмдарынын ыйгарым укуктарын жана жоопкерчилигин аныктайт.

29. Мамлекеттик, мектептик жана тандоо боюнча предметтердин компоненттеринин үлүшүнө окуу убакытынын

учебных часах)											

27. Общеобразовательные организации, независимо от типов и форм собственности, реализуют компоненты: государственный (инвариантный), школьный (вариативный) и предметы по выбору (вариативный) в рамках предельной нагрузки обучающихся.

28. Базисный учебный план определяет полномочия и ответственность уполномоченного государственного органа Кыргызской Республики в сфере образования и науки (далее – уполномоченный государственный орган в сфере образования и науки), региональных органов управления образованием и общеобразовательных организаций по формированию содержания школьного общего образования на основе разделения на компоненты: государственный, школьный и предметы по выбору.

29. Примерное распределение учебного времени на долю компонентов: государственного, школьного и предметов по выбору осуществляется в рамках предельной учебной нагрузки по следующей схеме:

Классы	Государственный компонент (%)	Школьный компонент (%)	Компонент предметы по выбору (%)
Начальное общее образование	100	–	–
Основное общее образование	90	10	–
Среднее общее образование	85	10	5

30. Государственный компонент образует единое школьное образовательное пространство на территории всей республики вне зависимости от организационно-правовой формы и формы собственности.

31. Компоненты: школьный и предметы по выбору отражают особенности (направление) общеобразовательной организации и определяются ими самостоятельно, а также реализуются с согласия учащихся и их родителей (законных представителей).

32. Компоненты базисного учебного плана: государственный, школьный и предметы по выбору финансируются за счет соответствующих бюджетов (республиканский и местные бюджеты, средства частных форм собственности).

33. Предметные стандарты и базисный учебный план разрабатываются и утверждаются уполномоченным государственным органом в сфере образования и науки.

болжолдуу бөлүштүрүлүшү чектелген окуу жүктөмүнүн алкагында төмөнкүдөй схема боюнча жүргүзүлөт:

Класстар	Мамлекеттик компонент (%)	Мектептик компонент (%)	Тандоо боюнча предметтер компоненти (%)
Баштапгыч жалпы билим берүү	100	–	–
Негизги жалпы билим берүү	90	10	–
Орто жалпы билим берүү	85	10	5

30. Мамлекеттик компонент уюштуруу-укуктук формасына жана менчигинин түрүнө карабастан бүт республиканын аймагында бирдиктүү мектептик билим берүү мейкиндигин түзөт.

31. Мектептин жана тандоо боюнча предметтер компоненттери жалпы билим берүү уюмунун өзгөчөлүктөрүн (багытын) чагылдырат жана алар ал өз алдынча аныктайт, ошондой эле окуучулардын жана алардын ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) макулдугу менен ишке ашырылат.

32. Базистик окуу планынын мамлекеттик, мектептик жана тандоо боюнча предметтер компоненттери тийиштүү бюджеттердин эсебинен (республикалык жана жергиликтүү бюджеттерден, жеке менчиктин каражаттарынан) каржыланат.

33. Предметтик стандарттар жана базистик окуу план билим берүү жана илим чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган тарабынан иштелип чыгат жана бекитилет.

34. Билим берүү жана илим чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган жалпы билим берүү уюмдарынын окуу пландарын ушул Мамлекеттик стандарттын 26-пунктуна ылайык ар бир класс үчүн белгиленген чектүү окуу жүктөмүнүн алкагында бекитет.

35. Натыйжага багытталган окуу процесси жана окуучуларда жеке компетенттүүлүктүн топтомун өнүктүрүү окутуунун ар кандай технологияларын активдүү колдонууну талап кылат.

36. Окутуу технологиялары окуучулардын окуудагы өз алдынчалыгын арттырууну жана өз окуусунун натыйжалары үчүн жоопкерчилигин жогорулатууну камсыз кылат. Максатка жетишүү үчүн мугалим консультанттын ролун аткарып, иштин катышуучусу болуп калат.

37. Методикалык мамиледен технологиялык мамилеге өтүүдө окутуу максаттарын коюу ыкмасы өзгөрүлөт. Окутуу максаттары окуучулардын негизги жана предметтик компетенттүүлүктөрүнүн белгилүү деңгээлине ээ болушунан байкалган окутуу натыйжалары аркылуу баяндалат, аларды мугалим ишенимдүү таанып жана баа бере алат.

34. Уполномоченный государственный орган в сфере образования и науки утверждает учебные планы общеобразовательных организаций в рамках предельной учебной нагрузки, установленной для каждого класса согласно пункту 26 настоящего Государственного стандарта.

35. Учебный процесс, ориентированный на результат и развитие у обучающихся набора индивидуальных компетентностей, требует активного использования различных технологий обучения.

36. Технологии обучения обеспечивают увеличение самостоятельности обучающихся в обучении и повышение их ответственности за результаты собственного обучения. Для достижения цели учитель становится участником деятельности, выступая в роли консультанта.

37. При переходе от методического к технологическому подходу изменяется способ постановки целей обучения. Цели обучения формулируются через результаты обучения, выраженные в овладении обучающимися определенным уровнем ключевых и предметных компетентностей, которые учитель может надежно распознать и оценить.

38. Для освоения предметных стандартов, основанных на компетентностном подходе, наряду с традиционным уроком применяются интерактивные технологии, а также проектная и исследовательская работа.

39. Проектное обучение применяется для решения значимой для обучающихся, общеобразовательной организации, сообщества проблемы и ориентировано на самостоятельную деятельность обучающихся, которая реализуется в течение определенного отрезка времени в индивидуальной, парной, групповой формах. В осуществлении проекта могут участвовать разновозрастные группы. Проект позволяет обучающимся овладеть умениями самостоятельно конструировать свои знания, используя различного вида информацию, развивает когнитивные навыки и социальную компетентность.

Глава 4. Организация и результаты учебного процесса

40. Школьное общее образование обеспечивает непрерывное и последовательное обучение предметам каждой образовательной области для формирования у обучающихся ключевых и предметных компетентностей.

По результатам обучения формируется модель выпускника начального общего, основного общего и среднего общего образования, обладающего образовательными результатами, установленными требованиями Государственного и предметных стандартов.

38. Компетенттүүлүк мамилесине негизделген предметтик стандарттарды өздөштүрүү үчүн салттуу сабактары менен катар заманбап технологиялар, ошондой эле долбоордук жана изилдөөчүлүк иштер колдонулат.

39. Долбоордук окутуу окуучулар, жалпы билим берүү уюму, коомдоштук үчүн маанилүү болгон көйгөйдү чечүү үчүн пайдаланылат жана окуучулардын өз алдынча ишине багытталып, ал жеке, жупташкан, топтошкон формада белгилүү убакыт ичинде жүзөгө ашырылат. Долбоорду жүзөгө ашырууга ар кандай курактагы топтор катыша алат. Долбоор окуучуларга ар түрдүү маалыматты пайдалануу менен өзүнүн билимин өз алдынча конструкциялоого үйрөнөт, когнитивдик көндүмдөрүн жана социалдык компетенттүүлүгүн өнүктүрөт.

4-глава. Окуу процессин уюштуруу жана анын натыйжалары

40. Мектептик жалпы билим берүү окуучуларда негизги жана предметтик компетенттүүлүктөрдү калыптандыруу үчүн ар бир билим берүү тармагынын предметтерине үзгүлтүксүз жана ырааттуу окутууну камсыз кылат.

Окутуунун натыйжалары боюнча Мамлекеттик жана предметтик стандарттардын талаптарында белгиленген билим берүү натыйжаларына ээ болгон жалпы башталгыч, жалпы негизги жана жалпы орто билим берүүнүн бүтүрүүчүсүнүн модели түзүлөт.

41. Башталгыч жалпы билим берүү программалары боюнча окутуу мектепке чейинки билим берүү программалары боюнча калыптанган билимдерге жана көндүмдөргө таянат.

Башталгыч жалпы билим берүүнүн бүтүрүүчүсүнүн модели:

– окуунун жана окуганын түшүнүүнүн, жазуунун, курчап турган дүйнөгө байкоо жүргүзүүнүн, өлчөөнүн, эсептөөнүн базалык көндүмдөрүнө ээ болот, маалыматтын ар кандай түрлөрү менен иштөө алгоритмдерин жана бул көндүмдөрдү окуу жана турмуштук маселелерди чечүү үчүн функционалдык колдоно алат;

– мамлекеттик, расмий жана чет тилдердин бирин билет. Тил билүү деңгээлдери: окутуу орус, өзбек, тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептерде кыргыз тили – A1 (элементардык, тил чөйрөсү жок болгондо), A1+ (элементардык, тил чөйрөсү болгондо); окутуу кыргыз, өзбек, тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептерде орус тили – A1 (элементардык, тил чөйрөсү жок болгондо), A1+ (элементардык, тил чөйрөсү болгондо); чет тили – A1 (элементардык);

– жөнөкөй маалыматты тандап алуу көндүмдөрүнө ээ болот;

– адам, жаратылыш жана коом, алардын өз ара байланышы жана өз ара көз карандылыгы жөнүндө жалпы түшүнүктөрү бар;

41. Обучение по программам начального общего образования опирается на знания и навыки, сформированные по программам дошкольного образования.

Модель выпускника начального общего образования:

– обладает базовыми навыками чтения и понимания прочитанного, письма, наблюдения за окружающим миром, измерения, счета, алгоритмов работы с разного типа информацией и функционального применения этих навыков для решения учебных и жизненных задач;

– владеет государственным, официальным и одним из иностранных языков. Уровни владения: кыргызским языком в школах с русским, узбекским и таджикским языками обучения – A1 (элементарный, при отсутствии языковой среды), A1+ (элементарный, при наличии языковой среды); русским языком в школах с кыргызским, узбекским и таджикским языками обучения – A1 (элементарный, при отсутствии языковой среды), A1+ (элементарный, при наличии языковой среды); иностранным языком – A1 (элементарный);

– обладает навыками отбора простой информации;

– обладает общими представлениями о человеке, природе и обществе, их взаимосвязи и взаимозависимости;

– осознает себя как гражданин демократического общества, соблюдает культуру, этику и нормы поведения;

– владеет навыками осуществления целенаправленной и мотивированной учебной деятельности, самостоятельной и групповой работы, позволяющими продолжить обучение в основной школе;

– обладает навыками социально приемлемого поведения, эмпатии, взаимодействия со сверстниками и взрослыми;

– обладает умениями определять причины возникающих проблем в учебных и жизненных ситуациях, разрешать их бесконфликтными способами;

– владеет элементарными навыками соблюдения личной гигиены, здорового и безопасного образа жизни и другими «зелеными навыками».

42. Основная цель обучения по программам основного общего образования заключается в формировании основ научных представлений о мире, развитии мотивации к обучению и умении учиться, овладении социальными навыками, достаточными для жизни в обществе.

Модель выпускника основного общего образования:

– владеет государственным, официальным и одним из иностранных языков. Уровни владения: кыргызским языком в школах с русским, узбекским и таджикским языками обучения от A2+ (начальный средний, при отсутствии языковой среды), B1 (средний, при наличии языковой среды); русским языком в школах с кыргызским, узбекским и таджикским языками обучения от A2+ (начальный

– өзүн демократиялык коомдун жараны катары сезет, этиканы жана жүрүм-турум ченемдерин сактайт;

– негизги мектепте окууну улантууга максаттуу жана жүйөлүү окуу ишин, өз алдынча жана топтук иштерди жүргүзүү жөндөмүнө ээ;

– социалдык алгылыктуу жүрүм-турум, эмпатия, теңтуштары жана чоңдор менен өз ара аракеттенүү көндүмдөрүнө ээ болот;

– окууда жана турмуштук кырдаалдарда пайда болгон көйгөйлөрдүн себептерин аныктоо, аларды чыр-чатаксыз жолдор менен чечүү жөндөмүнө ээ;

– жеке гигиенанын, сергек жана коопсуз жашоонун элементардык көндүмдөрүнө жана башка «жашыл көндүмдөргө» ээ болот.

42. Негизги жалпы билим берүү программалары боюнча окутуунун негизги максаты дүйнө жөнүндө илимий көз караштардын негиздерин калыптандырууда, окууга мотивацияны жана билим алуу жөндөмүн өнүктүрүүдө, коомдо жашоо үчүн жетиштүү социалдык көндүмдөрдү өздөштүрүүдө болот.

Негизги жалпы билим берүүнүн бүтүрүүчүсүнүн модели:

– мамлекеттик, расмий жана чет тилдердин бирин билет. Тил билүү деңгээлдери: окутуу орус, өзбек, тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептерде кыргыз тили – A2+ (баштапкы орто, тил чөйрөсү жок болгондо), B1 (орто, тил чөйрөсү болгондо); окутуу кыргыз, өзбек, тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептерде орус тили – A2+ (баштапкы орто, тил чөйрөсү жок болгондо), B1 (орто, тил чөйрөсү болгондо); чет тили – A2+ (баштапкы орто);

– коомдо жашоонун социалдык жана маданий ченемдерин колдонуу үчүн зарыл билимге жана көндүмдөргө ээ (үй-бүлө, достор, коомдук жана мамлекеттик түзүмдөр менен өз ара аракеттенүү);

– окуу чөйрөсүндөгү жана коомдогу проблемалуу кырдаалдарды чече алат, өз чечимдеринин кесепеттери үчүн жоопкерчиликти өзүнө ала алат;

– негизделген чечимдерди кабыл алуу үчүн ар кандай булактардан маалыматтарды өз алдынча издөөнү, иштеп чыгууну (анын ичинде маалыматтык технологияларды пайдалануу менен), талдоону жүзөгө ашырат;

– өз алдынча окуу, эксперименталдык, практикалык иштерди уюштуруу көндүмдөрүнө ээ;

– Интернет тармагында маалыматты издөө ыкмаларын билет;

– окуу жана башка иштерди аткаруу үчүн маалыматтык-коммуникациялык технологиялардын инструменттерин (МКТ-сабаттуулук) билет;

– медиасабаттуулуктун негиздерин билет, маалыматты алуу, чечмелөө, берүү жөндөмүнө ээ, анын ичинде электрондук форматта;

средний, при отсутствии языковой среды), B1 (средний, при наличии языковой среды); иностранным языком – A2+ (начальный средний);

– владеет необходимыми знаниями и навыками применения социальных и культурных норм жизни в обществе (взаимодействие с семьей, друзьями, общественными и государственными структурами);

– умеет разрешать проблемные ситуации в учебной сфере и социуме, брать на себя ответственность за последствия своих решений;

– осуществляет самостоятельный поиск, обработку (в том числе с использованием информационных технологий), анализ информации из различных источников для принятия обоснованных решений;

– владеет навыками организации самостоятельной учебной, экспериментальной, практической деятельности;

– владеет приемами поиска информации в сети Интернет;

– владеет инструментами информационно-коммуникационных технологий (ИКТ-грамотность) для выполнения задач учебной и другой деятельности;

– владеет основами медиаграмотности, обладает умением извлекать, интерпретировать, передавать информацию, в том числе в электронном формате;

– уверенно пользуется электронными справочниками, энциклопедиями, мультимедийными учебными курсами;

– обладает навыками здорового и безопасного образа жизни, экологически-ответственного поведения;

– обладает навыками художественно-прикладного искусства по выбранному направлению;

– подготовлен по одному из видов спорта.

43. Основная цель обучения по программам среднего общего образования является профильной и направлена на овладение обучающимися ключевыми и предметными компетентностями на уровне, достаточном для продолжения образования и выполнения своих гражданских обязанностей.

Модель выпускника среднего общего образования:

– обладает содержанием общего среднего образования на уровне, определенном требованиями Государственного и предметных образовательных стандартов, и содержанием профильного обучения в соответствии с профессиональными интересами и способностями;

– обладает высокой познавательной мотивацией, способностью к осознанному выбору профессии, готовностью осваивать программы профессионального образования;

– обладает умениями осуществлять различные виды деятельности (учебную, трудовую): планированием, проектированием, моделированием, прогнозированием, исследованием, а также рациональными приемами обучения и самообучения;

– электрондук маалымдамаларды, энциклопедияларды, мультимедиялык окуу курстарын ишенимдүү колдонот;

– сергек жана коопсуз жашоо мүнөзүнүн көндүмдөрүнө, экологиялык жоопкерчиликтүү жүрүм-турумга ээ;

– тандалган багыт боюнча көркөм-колдонмо искусствосунун көндүмдөрүнө ээ;

– спорттун бир түрү боюнча машыккан.

43. Жалпы орто билим берүү программалары боюнча окутуунун негизги максаты профилдик болуп саналат жана окуучулардын билим алууну улантуу жана өзүнүн жарандык милдеттерин аткаруу үчүн жетиштүү деңгээлде негизги жана предметтик компетенттүүлүккө ээ болуусуна багытталган.

Жалпы орто билим берүүнүн бүтүрүүчүсүнүн модели:

– Мамлекеттик жана предметтик билим берүү стандарттарынын талаптары менен аныктаган деңгээлде жалпы орто билим берүүнүн мазмунуна жана кесиптик кызыкчылыктарга жана жөндөмдөргө ылайык профилдик окутуунун мазмунуна ээ;

– жогорку таанып-билүүчүлүк мотивацияга, кесипти аң-сезимдүү тандоо жөндөмүнө ээ, кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүүгө даяр;

– иштин ар кандай түрлөрүн (окуу, эмгектик) жүргүзө алат: пландоо, долбоорлоо, моделдөө, болжолдоо, изилдөө, ошондой эле окуунун жана өз алдынча окуунун рационалдуу ыкмаларына ээ;

– келечектеги кесиби үчүн керектүү окуу милдеттерин чечүү үчүн ар кандай коммуникативдик билгичтиктерге жана көндүмдөргө ээ, баарлашуу (иштиктүү, жеке) ыкмаларын билет;

– мамлекеттик, расмий жана чет тилдердин бирин билет. Тил билүү деңгээли: окутуу орус, өзбек, тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептерде кыргыз тилин – B1 (орто, тилдик чөйрө жок болгондо), B1+ (ортодон жогору, тилдик чөйрө болгондо); окутуу кыргыз, өзбек, тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептерде орус тилин – B1 (орто, тилдик чөйрө жок болгондо), B1+ (ортодон жогору, тилдик чөйрө болгондо); чет тили – B1 (орто);

– Интернет-сервистери менен иштөөнүн негизги принциптерин билет (электрондук почта, булуттуу сактагыч, социалдык тармактар ж.б.);

– турмуштук проблемаларды чечүүдө жана өзүнүн окуусунун натыйжалуулугун жогорулатууда санариптик технологиялардын мүмкүнчүлүктөрүн ийгиликтүү колдонот;

– маалыматтарды иштеп чыгуу үчүн программаларды (тизмелер, таблицалар, массивдер) түзөт;

– сергек жана коопсуз жашоо мүнөзүнүн көндүмдөрүнө, экологиялык жоопкерчиликтүү жүрүм-турумга ээ.

– владеет разнообразными коммуникативными умениями и навыками, способами общения (делового, личного) для решения учебных задач, необходимых для будущей профессии;

– владеет государственным, официальным и одним из иностранных языков. Уровни владения: кыргызским языком в школах с русским, узбекским и таджикским языками обучения – на уровне B1 (средний, при отсутствии языковой среды), B1+ (выше среднего, при наличии языковой среды); русским языком в школах с кыргызским, узбекским и таджикским языками обучения – на уровне B1 (средний, при отсутствии языковой среды), B1+ (выше среднего, при наличии языковой среды), иностранным языком – B1 (средний);

– владеет основными принципами работы с Интернет-сервисами (электронная почта, облачные хранилища, социальные сети и др.);

– успешно использует возможности цифровых технологий при решении жизненных проблем и повышении эффективности своей учебы;

– создает программы для обработки данных (списки, таблицы, массивы);

– обладает навыками здорового и безопасного образа жизни, экологически-ответственного поведения;

– обладает способностью к самореализации, самопознанию, самооценке, самоконтролю;

– имеет жизненную стратегию по сохранению и развитию своего физического, психического и нравственного здоровья;

– обладает сертификатом, подтверждающим освоение одной и/или более профессий.

44. Общеобразовательная организация организует учебный процесс на трех языках: на государственном, официальном и одном из иностранных языков для развития многоязычного образования.

Глава 5. Система оценивания

45. Оценка качества образования проводится с целью определения степени соответствия достижений обучающихся, общеобразовательных программ, процесса обучения и его ресурсного обеспечения в общеобразовательных организациях Государственному и предметным стандартам и другим требованиям к качеству образования, зафиксированным в нормативных правовых актах Кыргызской Республики.

46. Регламент процедур контроля и оценивания качества образования, включая процесс сбора, хранения, обработки и интерпретации информации о качестве образования, а также определение исполнителей работ и форм представления информации,

– өзүн-өзү ишке ашыруу, өзүн-өзү таанып билүү, өзүн-өзү сыйлоо, өзүн-өзү контролдоо жөндөмүнө ээ;

– өзүнүн физикалык, психикалык жана адеп-ахлактык саламаттыгын сактоо жана өнүктүрүү боюнча турмуштук стратегияга ээ;

– бир жана/же бирден ашык кесипти өздөштүргөндүгүн ырастаган сертификаты бар.

44. Жалпы билим берүү уюму көп тилдүү билим берүүнү өнүктүрүү үчүн окуу процессин үч тилде: мамлекеттик, расмий жана чет тилдердин биринде уюштурат.

5-глава. Баалоо системасы

45. Билим берүүнүн сапатын баалоо окуучулардын жетишкендиктеринин, билим берүү программаларынын, окутуу процессинин жана билим берүү уюмдарындагы анын ресурстук камсыздалышынын Мамлекеттик жана предметтик стандарттарга жана Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларында белгиленген билим берүүнүн сапатына карата башка талаптарга шайкеш келүү даражасын аныктоо максатында жүргүзүлөт.

46. Билим берүүнүн сапаты жөнүндө маалыматты чогултуу, сактоо, иштеп чыгуу жана интерпретациялоо процессин кошкондо, билим берүүнүн сапатын контролдоо жана баалоо, ошондой эле ишти аткаруучуларды жана маалыматты берүү формаларын аныктоо жол-жоболорунун регламенти Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актылары менен белгиленет.

47. Мектептик жалпы билим берүүнүн сапатын баалоо системасы төмөнкүлөрдү камтыйт:

– окуучулардын жеке натыйжаларын коррекциялоо, окутуунун кийинки баскычына өтүү, аттестациялоо үчүн (билим берүүнүн белгилүү деңгээлине жетүүнү ырастоо) алардын окуудагы жетишкендиктерин баалоо;

– жалпы билим берүү уюмунун жетишкендиктерин баалоо (мугалимдердин же жалпы билим берүү уюмунун ишин баалоо);

– билим берүү системасына мониторинг жүргүзүү жана баалоо.

48. Билим берүү системасын баалоо стандартташтырылган тестерди колдонуу менен ар кандай билим берүү тармактары боюнча баштапгыч жана негизги мектептин окуучуларынын окуудагы жетишкендиктерин улуттук изилдөөлөрдү туруктуу жүргүзүү аркылуу ишке ашырылат. Билим берүү системасынын абалына мониторинг жүргүзүү үчүн негизги жана жогорку мектептин бүтүрүүчүлөрүнүн жыйынтыктоочу аттестацияларынын натыйжалары да пайдаланылат.

устанавливается нормативными правовыми актами Кыргызской Республики.

47. Система оценки качества школьного общего образования включает:

– оценивание образовательных достижений обучающихся для коррекции их индивидуальных результатов, перехода на следующую ступень обучения, аттестации (подтверждение достижения определенного уровня образования);

– оценку достижений общеобразовательной организации (оценка деятельности учителей или общеобразовательной организации);

– мониторинг и оценку системы образования.

48. Оценка системы образования осуществляется через регулярное проведение национальных исследований образовательных достижений обучающихся начальной и основной школы по различным образовательным областям с применением стандартизированных тестов. Для мониторинга состояния системы образования также используются результаты итоговых аттестаций выпускников основной и старшей школы.

49. Система оценки общеобразовательной организации базируется на сочетании внешнего и внутреннего мониторинга и контроля. Мониторинг и контроль качества образования общеобразовательной организации осуществляются непосредственно в общеобразовательной организации (самооценка, внутренний мониторинг) или через внешнюю по отношению к общеобразовательной организации оценочную деятельность.

50. Система оценивания индивидуальных образовательных достижений обучающихся базируется на следующих принципах:

– определение образовательных результатов и уровней их достижения до введения системы оценки;

– ориентация на совершенствование преподавания и процесса обучения;

– разработка единых требований к уровню подготовки обучающихся, инструментарию, процедурам оценивания;

– соответствие инструментов оценивания достижений обучающихся результатам обучения, установленным в Государственном и предметных стандартах;

– включение учителей в процесс разработки и реализации системы оценивания;

– обеспечение прозрачности критериев и процедур оценивания, понятность результатов для всех участников образовательного процесса;

– постоянное совершенствование системы оценивания.

49. Жалпы билим берүү уюмун баалоо системасы тышкы жана ички мониторинг жана контроль жүргүзүүнү айкалыштырууга негизделет. Жалпы билим берүү уюмунун билим берүү сапатына мониторинг жана контроль жүргүзүү түздөн-түз жалпы билим берүү уюмунда (өзүнө-өзү баалоо, ички мониторинг) же жалпы билим берүү уюмуна карата тышкы баалоо иши аркылуу жүргүзүлөт.

50. Окуучулардын жеке окуудагы жетишкендиктерин баалоо системасы төмөнкү принциптерге негизделет:

– баалоо системасы киргизилгенге чейин билим берүү натыйжаларын жана аларга жетишүү деңгээлин аныктоо;

– окутууну өркүндөтүүгө жана окуу процессине багыт берүү;

– окуучуларды даярдоо деңгээлине, инструментарийге, баалоо жол-жоболоруна карата бирдиктүү талаптарды иштеп чыгуу;

– Мамлекеттик жана предметтик стандарттарда белгиленген окутуу натыйжаларына окуучулардын жетишкендиктерин баалоо инструментеринин ылайык келиши;

– баалоо системасын иштеп чыгуу жана жүзөгө ашыруу процессине мугалимдерди тартуу;

– баалоо критерийлеринин жана жол-жоболорунун ачыктыгын, билим берүү процессинин бардык катышуучулары үчүн натыйжалардын түшүнүктүүлүгүн камсыздоо;

– баалоо системасын туруктуу өркүндөтүү.

51. Окуучулардын жеке окуудагы жетишкендиктерин жана прогрессин өлчөө үчүн баалоонун үч түрү: диагностикалык, формативдик жана суммативдик колдонулат.

52. Диагностикалык баалоо окуучунун прогрессин баалоо үчүн колдонулат. Окуу жылынын ичинде мугалим окуучунун компетенттүүлүгүнүн калыптанышынын баштапкы деңгээлин жетишилген натыйжалар менен салыштырат. Диагностикалык баалоонун жыйынтыгы сыпаттоолор түрүндө катталат, алар жалпыланат жана мугалим үчүн окутуу милдеттерин жана окуучу үчүн окуу милдеттерин коюу аркылуу окуу процессине түзөтүүлөрдү киргизүү жана өркүндөтүү үчүн негиз болот.

53. Формативдик баалоо материалды өздөштүрүшүнүн жекече өзгөчөлүктөрүн (ишти аткаруу темпи, теманы өздөштүрүү ыкмалары ж.б.) эске алуу менен окуучулардын прогрессин аныктоо, ошондой эле ийгиликтерге жетишүү үчүн сунуштамаларды иштеп чыгуу максатында колдонулат. Мугалим формативдик баалоону окутууну өз убагында корректировкалоо, пландаштырууга өзгөртүүлөрдү киргизүү, ал эми окуучу – ал аткарган иштин сапатын жакшыртуу үчүн пайдаланат. Окуучунун прогресси окуучу аткарган конкреттүү иштин негизинде билим берүү тармактарынын алкагында окутуу максаттарында белгиленген белгилүү бир натыйжаларга жетүү катары аныкталат.

51. Для измерения индивидуальных образовательных достижений и прогресса обучающихся применяются три вида оценивания: диагностическое, формативное и суммативное.

52. Диагностическое оценивание используется для оценки прогресса обучающегося. В течение учебного года учитель проводит сопоставление начального уровня сформированности компетентностей обучающегося с достигнутыми результатами. Результаты диагностического оценивания регистрируются в виде описаний, которые обобщаются и служат основой для внесения корректив и совершенствования процесса обучения путем постановки задач обучения для учителя и учебных задач для обучающегося.

53. Формативное оценивание применяется для определения прогресса обучающихся с учетом индивидуальных особенностей усвоения материала (темп выполнения работы, способы освоения темы и т.п.), а также в целях выработки рекомендаций для достижения успеха. Учитель использует формативное оценивание для своевременной корректировки обучения, внесения изменений в планирование, а обучающийся – для улучшения качества выполняемой им работы. Прогресс обучающегося определяется как достижение определенных результатов, заложенных в целях обучения в рамках образовательных областей, на основании конкретной работы, выполненной обучающимся.

54. Суммативное оценивание служит для определения степени достижения обучающимся результатов, планируемых для каждой ступени обучения, и складывается из текущего, промежуточного и итогового оценивания.

55. Текущее оценивание индивидуально выполненных заданий проводится в зависимости от норм оценки (числа верных решений, количества допущенных ошибок, следования правилам оформления и т.д.) и критериев выполнения отдельной работы, заданных учителем и/или самими обучающимися.

56. Промежуточное оценивание производится на основании определенных в предметном стандарте видов работ: письменные работы/работа с источниками; устный ответ/презентация; проектная и/или исследовательская работа; портфолио (папка достижений) и др. Все виды работ оцениваются на основе критериев оценивания, являются обязательными и планируются учителем предварительно при разработке плана оценки.

57. Итоговое оценивание проводится в соответствии с календарным планом (четверть, полугодие, учебный год), выполняется в письменной форме в соответствии с действующими нормами и разработанными критериями оценки. Количество видов обязательных работ и их удельный вес в итоговой оценке определяются предметными стандартами с учетом ступеней школьного общего образования и

54. Суммативдик баалоо окутуунун ар бир баскычы үчүн пландалган натыйжаларга окуучунун жетишүү даражасын аныктоо үчүн кызмат кылат жана учурдагы, орто аралык жана жыйынтыктоочу баалоодон келип чыгат.

55. Жеке аткарылган тапшырмаларды учурдагы баалоо ченемдерине (туура чечимдердин саны, кетирилген каталардын саны, тариздөө эрежелерин сактоо ж.б.) жана мугалим жана/же окуучулардын өздөрү берген айрым иштерди аткаруу критерийлерине жараша жүргүзүлөт.

56. Орто аралык баалоо предметтик стандартта аныкталган иштин түрлөрүнүн негизинде жүргүзүлөт: жазуу иштери/булактар менен иштөө; оозеки жооп/презентация; долбоордук жана/же изилдөө иши; портфолио (жетишкендиктер папкасы) ж.б. Иштин бардык түрлөрү баалоо критерийлеринин негизинде бааланат, милдеттүү болуп саналат жана мугалим тарабынан баалоо планын иштеп чыгууда алдын ала пландалат.

57. Жыйынтыктоочу баалоо календардык планга (чейрек, жарым жылдык, окуу жылы) ылайык жүргүзүлөт, колдонуудагы ченемдерге жана иштелип чыккан баалоо критерийлерине ылайык жазуу түрүндө аткарылат. Милдеттүү иштердин түрлөрүнүн саны жана жыйынтыктоочу баалоодогу алардын салыштырма салмагы мектептик жалпы билим берүү баскычтарын жана предметтердин өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен предметтик стандарттар боюнча аныкталат. Иштердин формаларынын ар түрдүүлүгүн мугалим окуучулардын жекече өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен аныктайт.

58. 1–2-класстарда жетишкендиктердин ийгилигин баалоо белги койбостон, сапаттык жана сыпаттоо ыкмаларын пайдалануу менен жүргүзүлөт. Белги коюуну киргизүү 3-класстан башталат, анда белгилер, ошондой эле баалоонун сапаттык жана сыпаттоо ыкмалары да колдонулат.

59. Баалоо максаттарына жетишүү үчүн башталгыч класстардын мугалими:

– позитивдүү эки тараптуу байланышты (окуучунун ишине баяндама берген жазуу түрүндөгү жана оозеки отчеттор) түзөт, окуучуларга азыркы натыйжалары менен мурдагы этаптагы натыйжаларын салыштырууга жардам берет, таанып-билүү процесстерин, жүйөлөштүрүүнү, окуу натыйжасы катары компенттүүлүктү өнүктүрүүгө оозеки баа берет;

– окуучулардын натыйжаларга жетишүүгө жана инсандык өнүгүүсүнө тиешелүү прогресстерине байкоо жүргүзөт жана ар бир окуу жылынын аягында сыпаттоо баасын берет;

– баалоонун ар кандай ыкмаларын жана формаларын, анын ичинде өзүнө-өзү баалоону, өз ара баалоону, сапаттык баалоо

специфики предметов. Разнообразие форм работ определяется учителем с учетом индивидуальных особенностей обучающихся.

58. Оценивание успешности достижения в 1–2 классах проводится безотметочно, с использованием качественных и описательных способов. Введение отметок начинается с 3 класса, где используются как отметки, так и качественные и описательные способы оценивания.

59. Для достижения целей оценивания учитель начальных классов:

– дает позитивную обратную связь (письменные и устные отчеты, комментирующие работу обучающегося), помогает обучающемуся сравнить нынешние его результаты с результатами на предыдущем этапе, дает словесную оценку развитию познавательных процессов, мотивированности, компетентностей как учебных результатов;

– отслеживает прогресс обучающихся относительно достижения результатов и личностного развития и предоставляет описательную оценку в конце каждого учебного года;

– использует различные способы и формы оценивания, в том числе самооценку, взаимооценку, инструменты качественной оценки (портфолио обучающегося, наблюдение, карты развития и т.д.);

– информирует родителей (законных представителей) о прогрессе обучающегося и о затруднениях в процессе обучения для совместного решения проблем;

– ежегодно, начиная с 3 класса, готовит табель успеваемости каждого обучающегося с отметками и сопроводительную описательную форму.

60. Оценивание в основной и средней школе направлено на стимулирование внутренней мотивации обучения, формирование навыков самооценки, самоанализа и взаимооценки, критического оценивания своей деятельности и деятельности других обучающихся. С этой целью используются как отметки, так и качественные и описательные способы.

61. Для достижения целей оценивания учитель в основной и старшей школе:

– рассматривает отметку как показатель степени достижения результата обучения;

– отслеживает прогресс обучающихся относительно достижения результатов и личностного развития;

– использует различные формы (индивидуальная и групповая работа, устная и письменная и т.д.), методы, способы и инструменты качественной и количественной оценки (портфолио обучающегося, наблюдение, тесты, контрольные работы и т.п.);

– информирует обучающихся и их родителей (законных представителей) о прогрессе и затруднениях в процессе обучения для совместного решения проблем.

инстументтерин (окуучунун портфолиосу, байкоо жүргүзүү, өнүгүү картасы ж.б.) пайдаланат;

– проблемаларды биргелешип чечүү үчүн окуучунун окутуу процессиндеги прогресси жана кыйынчылыктар жөнүндө ата-энелерине (мыйзамдуу өкүлдөрүнө) маалымдайт;

– жыл сайын 3-класстан баштап баалоо менен ар бир окуучунун жетишкендигинин табелин жана коштоочу сыпаттоо формасын даярдайт.

60. Негизги жана орто мектепте баалоо окууга ички мотивацияга дем берүүгө, өзүн-өзү баалоо, өзүн-өзү талдоо жана өз ара баалоо, өз ишине жана башка окуучулардын ишине сын көз караш менен баалоо жүргүзүү көндүмдөрүн калыптандырууга багытталган. Бул максатта белгилер, ошондой эле сапаттык жана сыпаттоо ыкмалары да колдонулат.

61. Баалоо максаттарына жетишүү үчүн негизги жана жогорку мектептин мугалими:

– бааны окутуу натыйжасына жетишүү даражасынын көрсөткүчү катары карайт;

– окуучунун натыйжаларга жетишүүгө жана инсандык өнүгүшүнө тиешелүү прогрессине байкоо жүргүзөт;

– сапаттык жана сандык баалоонун ар кандай формаларын (жеке жана топтук, оозеки жана жазуу түрүндө ж.б.), методдорун, ыкмаларын жана инструменттерин (окуучунун портфолиосу, байкоо жүргүзүү, тесттер, контролдук иштер ж.б.) пайдаланат;

– проблемаларды биргелешип чечүү үчүн окутуу процессиндеги прогресстер жана кыйынчылыктар жөнүндө окуучуларга жана ата-энелерине (мыйзамдуу өкүлдөрүнө) маалымдайт.

62. Башталгыч мектепти аяктагананда негизги жана предметтик компетенттүүлүктөрдүн калыптануусунун деңгээлин аныктоо максатында окуучулардын окуудагы жетишкендиктерин жыйынтыктоочу ички же тышкы баалоо жүргүзүлөт.

63. Негизги жана орто мектепти аяктаганда Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте бүтүрүүчүлөрдү мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациялоо, анын ичинен билим берүү уюмуна карата тышкы агенттик тарабынан өткөрүлүүчү жетишкендиктердин стандартташтырылган тесттери формасында өткөрүлөт.

62. По завершении начальной школы проводится итоговое внутреннее или внешнее оценивание образовательных достижений обучающихся с целью определения уровня сформированности ключевых и предметных компетентностей.

63. По окончании основной и средней школы проводится государственная итоговая аттестация выпускников в порядке, установленном законодательством Кыргызской Республики, в том числе в форме стандартизированных тестов достижений, проводимых внешним по отношению к общеобразовательной организации агентством.

Кыргыз Республикасынын мектептик жалпы билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандартына
1-тиркеме

Негизги компетенттүүлүктөрдүн аспекттери жана деңгээлдери

Маалыматтык компетенттүүлүк

Аспект	Репродуктивдүү	Продуктивдүү	Креативдүү
Милдетти чечүүгө ылайыктуу булактарды издөө	Көрсөтүлгөн издөө параметрлерин жолдоо менен маалымат табат	Берилген суроо боюнча маалымат булагын өз алдынча табат	Коюлган иштөө милдеттерине ылайык маалыматты издөөнү пландайт, анын жүрүшүндө изделген маалыматты колдонуу керек; – тигил же бул булактарды пайдаланууну негиздейт
	Коюлган милдетти чечүү үчүн кандай маалымат бар экендигин жана кандай маалымат жок экендигин аныктайт	Берилген ашыкча маалыматтын арасынан милдетти чечүү үчүн керектүүсүн тандайт	Иштин милдетине жараша тигил же бул типтеги маалыматты пайдаланууну негиздейт; – милдетти чечүү үчүн жетиштүү жана шайкештик көз карашы менен алынган маалыматты сын көз менен баалайт; – маалыматтык издөөнү аяктоо жөнүндө чечимди өз алдынча жана аргументтештирүү менен кабыл алат
	Маалымдаманы, энциклопедияны колдонот, мазмуну боюнча китепти, ал эми билим берүү сайттарында – шилтемелерди жетекчиликке алат	Карталык жана электрондук каталогдорду, Интернеттеги издөө системаларын колдонот; – библиографиялык басылмаларды, мезгилдүү басылмалардын тизмесин колдонот	Берилген маалыматты кайсы булактардан издөө керектигин көрсөтөт же милдетке ылайык маалымат издөө булагын мүнөздөйт

Приложение 1
к Государственному образовательному стандарту школьного общего образования Кыргызской Республики

Аспекты и уровни ключевых компетентностей

Информационная компетентность

Аспект	Репродуктивный	Продуктивный	Креативный
Поиск источников, адекватных задаче	Находит информацию, следуя заданным параметрам поиска	Самостоятельно находит источник информации по заданному вопросу	Планирует информационный поиск в соответствии с поставленной задачей деятельности, при реализации которой необходимо использовать искомую информацию; – обосновывает использование тех или иных источников
	Определяет, какой информацией для решения поставленной задачи обладает, а какой – не обладает	Выделяет из представленной избыточной информации ту, которая необходима при решении задачи	Обосновывает использование информации того или иного типа, исходя из задачи деятельности; – критически оценивает полученную информацию с точки зрения достаточности и соответствия для решения задачи; – самостоятельно и аргументированно принимает решение о завершении информационного поиска
	Пользуется справочником, энциклопедией, ориентируется в книге по содержанию, а на образовательном сайте – по ссылкам	Пользуется карточными и электронными каталогами, поисковыми системами Интернет; – пользуется библиографическими изданиями, списками публикаций в периодических изданиях	Указывает в каких источниках следует искать заданную информацию или характеризует источник в соответствии с задачей информационного поиска

Маалыматты чыгаруу жана алгачкы иштетүү	Маалыматты бир же бир нече булактардан, анын ичинде оозеки сөздөн бир негиз боюнча маалымат алып чыгат жана белгиленген түзүмдүн алкагында аны системага салат	Бир же бир нече булактардан, анын ичинде оозеки сөздөн эки жана андан ашык негиздер боюнча маалымат алып чыгат жана анда берилген түзүмдүн алкагында системага салат, өз алдынча суроо берүү менен диалогдо кошумча маалымат алат, бир тема боюнча маалыматтарды баштапкы системага салуу үчүн жөнөкөй түзүмдү өз алдынча берет	Бир же бир нече булактардан эки жана андан ашык негиздер боюнча маалыматты алып чыгат жана маалыматты издөө милдетине ылайык өз алдынча аныкталган түзүмдө аны системага салат
	Монологдогу, диалогдогу, дискуссиядагы (топтогу) маалыматтын негизги мазмунун кабыл алат, негизги ойду, анык маалыматты аныктайт	Берилген суроо боюнча маалыматты алып чыгат, мында анык эмес маалыматты, себептин жана натыйжанын байланыштарын, сүйлөөчүнүн мамилесин бир булакка таандык статистикалык булактагы окуяларга (схема жана таблицаларды колдонуу менен) аныктайт	Бир жана андан көп булактан анык эмес маалыматты алып чыгат өз алдынча пландайт, себептин жана натыйжанын байланыштарын аныктайт, окуяларга аргументтүү баа берет (схема жана таблицаларды колдонуу менен)
	Графикалык жана символдор менен берилген жөнөкөй маалыматтарды алып чыгарат	Маалыматты графикалык же символикалык чагылдыруудан текстке жана тескерисинче которот	Санариптик технологияларды колдонуу менен графикалык же символикалык чагылдырылган маалыматты текстке которот жана тескерисинче көрсөтөт
Маалыматтарды иштеп чыгуу жана анын негизинде чечимдерди кабыл алуу	Маалыматтын жетишсиздигин же өзүнүн маалыматты түшүнбөстүгүн көрсөтүү менен суроолорду берет	Маалыматтын аныктыгын текшерүүнү мугалим сунуш кылган ыкма менен жүзөгө ашырат	Текшерүүгө зарыл болгон маалыматты өз алдынча көрсөтөт жана маалыматтын аныктыгын ар түрдүү компьютердик программалардын жана интернет сайттардын жардамы менен текшерүү ыкмасын колдонот
	Маалымат булагынан белгилүү тыянактарды негиздеген аргументтерди бөлүп көрсөтөт	Берилген критерийлер боюнча алар жөнүндө маалыматты салыштырып талдоонун негизинде объекттер, процесстер, кубулуштар	Маалыматты салыштырып талдоонун негизинде объекттер, процесстер, кубулуштар жөнүндө тыянак чыгарат, баа берет, интерпретациялайт, санариптик

Извлечение и первичная обработка информации	Извлекает информацию по одному основанию из одного или нескольких источников, в том числе из устной речи, и систематизирует ее в рамках заданной структуры	Извлекает информацию по двум и более основаниям из одного или нескольких источников, в том числе из устной речи, и систематизирует ее в рамках заданной структуры, получает дополнительную информацию в диалоге, задавая вопросы, самостоятельно задает простую структуру для первичной систематизации информации по одной теме	Извлекает информацию по двум и более основаниям из одного или нескольких источников и систематизирует ее в структуре, самостоятельно определенной в соответствии с задачей информационного поиска
	Воспринимает основное содержание информации в монологе, диалоге, дискуссии (группа), определяя основную мысль, явную информацию	Извлекает информацию по заданному вопросу, определяя неявную информацию, причинно-следственные связи, отношение говорящего к событиям из статистического источника, из одного источника (с использованием схем и таблиц)	Самостоятельно планирует и осуществляет извлечение неявной информации из одного и более источников, определяет причинно-следственные связи, аргументированно дает оценку событиям (с использованием схем и таблиц)
	Воспроизводит простую информацию, представленную графически и символами	Преобразует информацию из графического представления или символьного представления в текстовое и наоборот	Представляет информацию из графического представления или символьного представления в текстовое и, наоборот, с использованием цифровых технологий
Обработка информации и принятие решения на ее основе	Задает вопросы, указывая на недостаточность информации или свое непонимание информации	Реализует предложенный учителем способ проверки достоверности информации	Самостоятельно указывает на информацию, нуждающуюся в проверке, и применяет способ проверки достоверности информации с помощью различных компьютерных программ и интернет-сайтов
	Выделяет в источнике информации аргументы, обосновывающие определенный вывод	Интерпретирует, делает вывод об объектах, процессах, явлениях на основе сравнительного анализа информации о них по заданным критериям, делает вывод о применимости общей закономерности в конкретных условиях	Интерпретирует, дает оценку, делает вывод об объектах, процессах, явлениях на основе сравнительного анализа информации о них, делает обобщение на основе подобранных эмпирических данных с помощью цифровых технологий

		жөнүндө тыянак чыгарат, интерпретациялайт, конкреттүү шарттарда жалпы мыйзам ченемдүүлүктөрдү колдонуу жөнүндө тыянак чыгарат	технологиялардын жардамы менен тандалган эмпирикалык маалыматтардын негизинде жалпылоону жасайт
Маалыматтарды берүү	Алынган маалыматты так баяндап берет	Санариптик технологияларды колдонуу менен башка формада чечилип жаткан көйгөйдүн контекстинде алынган маалыматты баяндайт	Маалыматты берүү стратегиясын өз алдынча иштеп чыгат жана аны берилген милдетти, аудиторияны жана башкаларды эске алуу менен сунуштайт
	Берилген алгоритм боюнча маалыматты көрсөтөт, бир форматтан экинчисине өткөрөт	Берилген жанрда маалыматты оозеки сүйлөө же жазуу жүзүндө продукт түрүндө көрсөтөт	Санариптик технологияларды колдонуу менен түшүнүүнү жеңилдеткен формада маалыматты берүү формасын өз алдынча тандайт
Медиасабаттуулук жана маалыматтык коопсуздук	Маалыматты коопсуз издөө жана сактоо боюнча мугалимдин көрсөтмөлөрүн жетекчиликке алат, тармакта кибербуллинг же башка маалымат коркунучтары бар болсо, жардам сурап кайрылат	Алынуучу маалыматка сын көз караш менен мамиле кылат, маалыматтын аныктыгын жана ишенимдүүлүгүн өз алдынча талдайт, кибербуллингге жана башка маалыматтык коркунучтарга каршы тура алат	Фейк маалымат менен так жана ишенимдүү маалыматтарды айырмалай алат, маалыматтын коопсуздук жана ишенимдүүлүк критерийлерине жооп берүүчү медиатексттерди ар кандай түрдө жана формада пайдаланат жана өзү түзө алат, кибербуллингге жана башка маалыматтык коркунучтарга каршы тура алат

Социалдык-коммуникативдик компетенттүүлүк

Аспект	Репродуктивдүү	Продуктивдүү	Креативдүү
Социалдык жана коммуникативдик кырдаалды талдоо	Стандарттуу коммуникативдик кырдаалда өзүнүн жана өнөктөштөрдүн ролун жана позициясын аныктайт (мен киммин, кандай максаттар бар, катышуучулар кимдер, алар жөнүндө эмнелерди билем)	Коммуникативдик кырдаалда өзүнүн позициясын жана катышуучулардын позицияларын, алардын социалдык ролдорун жана сырттан коммуникативдик максат коюлган ниеттер менен байланыштырат, алардын мүмкүн болгон позицияларын, ролдорун,	Коммуникациянын катышуучуларынын социалдык ролун жана анын мүмкүн болгон өнүгүүсүн эске алуу менен кырдаалды өз алдынча баалайт жана болжолдойт

Предъявление информации	Точно излагает полученную информацию	Излагает полученную информацию в контексте решаемой задачи в другой форме с использованием цифровых технологий	Самостоятельно разрабатывает стратегию представления информации и представляет ее с учетом поставленной задачи, аудитории и др.
	Представляет информацию по заданному алгоритму, переводит из одного формата, в другой	Представляет информацию в заданном жанре устного выступления или письменного продукта	Самостоятельно выбирает форму предъявления информации, облегчающую понимание с использованием цифровых технологий
Медиа-грамотность и информационная безопасность	Следует инструкции учителя по безопасному поиску и хранению информации, обращается за помощью при наличии в сети кибербуллинга или других информационных угроз	Критически относится к получаемой информации, самостоятельно анализирует достоверность и надежность информации, умеет противостоять кибербуллингу и другим информационным угрозам	Отличает фейковые новости от надежной и достоверной информации, осознанно «потребляет» и сам может создавать медиатексты в различных видах и формах, отвечающих критериям безопасности и надежности информации, умеет противостоять кибербуллингу и другим информационным угрозам

Социально-коммуникативная компетентность

Аспект	Репродуктивный	Продуктивный	Креативный
Анализ социальной и коммуникативной ситуации	Определяет свою роль и позиции партнеров в стандартной коммуникативной ситуации (кто я, какие цели, кто участники, что я о них знаю)	Соотносит свою позицию и позиции участников коммуникативной ситуации, их социальные роли и намерения с заданной извне коммуникативной целью, определяет их возможные позиции, роли, речевые амплуа и намерения	Самостоятельно оценивает и прогнозирует ситуацию коммуникации с учетом социальных ролей участников и возможное ее развитие
Планирование и подготовка коммуникативной деятельности	Определяет свое поведение и коммуникативные задачи соответственно стандартному плану	Составляет план своего коммуникативного поведения в стандартной ситуации	Выбирает способ изложения информации в устной или письменной формах, исходя из прогноза развития коммуникативной ситуации и норм, принятых в обществе
	Готовит план выступления на основе заданной структуры; – учитывает цель, целевую аудиторию и жанр выступления	В соответствии с коммуникативной задачей формирует содержание и определяет структуру устного или письменного текста (цель – аудитория)	Самостоятельно реализует коммуникативную задачу (цель – роль – аудитория), исходя из коммуникативной ситуации

		ниетин аныктайт	
Коммуникативдик ишти пландоо жана даярдоо	Стандарттуу планга ылайык өзүнүн жүрүм-турумун жана коммуникативдик милдеттерди аныктайт	Стандарттуу кырдаалда өзүнүн коммуникативдик жүрүм-турумунун планын түзөт	Коммуникативдик кырдаалдын өнүгүү божомолуна жана коомдо кабыл алынган ченемдердин негизинде маалыматты оозеки же жазуу жүзүндө берүү ыкмасын тандайт
	Берилген түзүмдүн негизинде чыгып сүйлөө сөзүн планын даярдайт; – максатты, максаттуу аудиторияны жана сүйлөө жанрын эске алат	Коммуникативдик милдетке ылайык мазмунун түзөт жана оозеки же жазуу жүзүндөгү тексттин түзүмүн аныктайт (максат – аудитория)	Коммуникативдик кырдаалга жараша коммуникативдик милдетти (максат – роль – аудитория) өз алдынча ишке ашырат
Социалдык ченемдерди эске алуу менен коммуникативдик милдеттерди ишке ашыруу	Коюлган коммуникативдик милдетке жана берилген социалдык ролго ылайык берилүүчү маалыматтын мазмунун түзөт	Коюлган коммуникативдик милдетке ылайык берилүүчү маалыматтын мазмунун түзөт жана өзүнүн социалдык ролун тандайт	Коммуникациянын катышуучуларынын курамын, алардын позициясын жана социалдык тажрыйбасын эске алуу менен өзүнүн социалдык ролун жана коммуникативдик милдетин өз алдынча аныктоо менен берилүүчү маалыматтын мазмунун түзөт
	Берилген үлгү боюнча жөнөкөй түзүмдүн аргументин түзөт	Өзүнүн позициясын түшүндүрүү менен аргументтерди келтирет	Талкуулоо үчүн коюлган позициянын «макул» жана «каршы» аргументин түзөт, өзүнүн позициясынын негиздемесин берет
	Өзүнүн оюн стандартка ылайык берилген үлгү боюнча оозеки жана жазуу түрүндө тариздейт	Коомуникациянын коюлган максатына жана дарек ээсине ылайык белгилүү бир жанрдын жана түзүмдүн оозеки жана жазуу жүзүндөгү формаларында (белгилүү формалардын ичинен) стандарттарга ылайык өз оюн тариздейт	Коммуникативдик кырдаалга ылайык максатты, дарек ээсин жана коммуникациянын жанрын өз алдынча аныктоо менен оозеки жана жазуу жүзүндөгү формаларда иштелип чыккан маалыматтарды тариздейт

Реализация коммуникативной задачи с учетом социальных норм	Формирует содержание передаваемой информации в соответствии с поставленной коммуникативной задачей и заданной социальной ролью	Формирует содержание передаваемой информации и выбирает свою социальную роль в соответствии с поставленной коммуникативной задачей	Формирует содержание передаваемой информации, самостоятельно определяя свою социальную роль и коммуникативную задачу с учетом состава участников коммуникации, их позиции и социального опыта
	Выстраивает аргументацию простой структуры по заданному образцу	Приводит аргументы, разъясняя свою позицию	Выстраивает аргументацию «за» и «против», предъявленную для обсуждения позиции, дает обоснование собственной позиции
	Оформляет свою мысль в соответствии со стандартами в устной и письменной формах по заданному образцу	Оформляет свою мысль в соответствии со стандартами в устной и письменной формах определенного жанра и структуры (из числа известных форм) в соответствии с поставленной целью коммуникации и адресатом	Оформляет проработанную информацию в устной и письменной формах, самостоятельно определяя цель, адресата и жанр коммуникации в соответствии с коммуникативной ситуацией
	Воспринимает информацию, переданную другим (другими) в устной или письменной форме	Воспринимает информацию, переданную другим (другими), передает содержание информации в выбранной форме (устной или письменной)	Адекватно интерпретирует информацию, переданную другим (другими) в устной или письменной форме
	Поддерживает взаимодействие с партнером (партнерами) при заданном учителем формате коммуникации	Знает и качественно воспроизводит несколько форматов коммуникации, решает психологические задачи, возникающие в процессе общения	Владеет разными форматами коммуникации, умеет выбирать их самостоятельно, в соответствии с коммуникативной и социальной ситуацией
Оценка успешности коммуникации (рефлексия) с учетом ее социальных последствий	Отмечает сильные или слабые стороны осуществленной коммуникации	Анализирует результаты коммуникации и отмечает сильные и слабые стороны позиций участников	Анализирует результаты коммуникации, отмечая сильные и слабые стороны позиций участников и своего участия в ней
	Оценивает осуществленную коммуникацию на эмоциональном уровне («понравилось» – «не	Оценивает и обосновывает отдельные аспекты коммуникации; – оценивает коммуникацию с учетом социального контекста ее осуществления	Оценивает для себя степень значимости, результативность осуществленной коммуникации: – что узнал;

	Башкаларга (башкалар тарабынан) оозеки же жазуу түрүндө берилген маалыматты кабыл алат	Башкаларга (башкалар тарабынан) берилген маалыматты кабыл алат, маалыматтын мазмунун тандалган формада (оозеки же жазуу жүзүндө) берет	Башкаларга (башкалар тарабынан) оозеки же жазуу жүзүндө берилген маалыматты адекваттуу чечмелейт
	Мугалим тарабынан белгиленген коммуникациянын форматында өнөктөш (өнөктөштөр) менен өз ара аракеттенүүнү колдойт	Коммуникациянын бир нече форматтарын билет жана сапаттуу кайталайт, баарлашуу процессинде пайда болгон психологиялык тапшырмаларды чечет	Коммуникациянын ар кандай форматтарын билет, аларды коммуникативдик жана социалдык кырдаалга ылайык өз алдынча тандай алат
Социалдык кесепеттерин эске алуу менен коммуникациянын ийгилигин баалоо (рефлексия)	Жүргүзүлгөн коммуникациянын күчтүү же алсыз жактарын белгилейт.	Коммуникациянын натыйжаларын талдайт жана катышуучулардын позицияларынын күчтүү жана алсыз жактарын белгилейт.	Катышуучулардын позицияларынын жана ага өзүнүн катышуусунун күчтүү жана алсыз жактарын белгилөө менен коммуникациянын натыйжаларын талдайт.
	Эмоционалдык деңгээлде жүргүзүлгөн коммуникациянын баалайт («жакты» – «жаккан жок»), мисалдарды келтирет; – өз максаттарына жетүүнүн негизинде коммуникацияны баалайт	Коммуникациянын айрым аспекттерин баалайт жана негиздейт; – коммуникациянын аны жүзөгө ашыруунун социалдык контекстин эске алуу менен баалайт	Жүргүзүлгөн коммуникациянын маанилүүлүк, натыйжалуулук даражасын өзү үчүн баалайт: – эмнени билдим; – эмнени түшүндүм; – эмнени үйрөндүм; – маектештин позициясын чагылдырат жана башка адамдар менен коммуникация түзүү үчүн алган тажрыйбасын колдонуу менен өз ара аракеттенүүнүн коммуникативдик жана социалдык жагы жөнүндө жыйынтык чыгарат

Өзүн-өзү таануу жана проблемаларды чечүү компетенттүүлүгү

Аспект	Репродуктивдүү	Продуктивдүү	Креативдүү
Өзүн-өзү сезүү	Өз ойлорун жана сезимдерин тиешелүү сөздөр/терминдер менен билдирет;	Өзүнүн кызыгууларын, кызыкчылыктарын, мотивдерин, анын өзү жана дүйнөдөгү өзүнүн	Өзүн-өзү тарбиялоо программасын түзөт; – өзүн лидер катары сезүү жана иштин натыйжасы үчүн өз жоопкерчилигине болгон

	понравилось»), приводит примеры; – оценивает коммуникацию, исходя из достижения собственных целей		– что понял; – чему научился; – рефлексирует позицию собеседника и делает выводы о коммуникативной и социальной стороне взаимодействия, используя полученный опыт для осуществления коммуникации с другими людьми

Компетентность самопознание и разрешение проблем

Аспект	Репродуктивный	Продуктивный	Креативный
Самоощущение	Выражает свои мысли и чувства в соответствующих словах/терминах; – способен определить свои личностные черты (отношение к себе и окружающему миру)	Формулирует свои побуждения, интересы, мотивы, ценности, которые определяют его/ее представление о себе и своем месте в мире; – описывает свои эмоциональные состояния, доминирующие чувства в различных ситуациях, связанных с позиционированием себя как личности	Составляет программу самовоспитания; – умеет брать на себя ответственность в различных ситуациях благодаря ощущению себя как лидера и внутреннему убеждению в своей ответственности за результат деятельности
Само-наблюдение	Может назвать наиболее сильные и яркие эмоции и чувства, способен обсудить их в классе/группе; – ведет самонаблюдение, используя предложенный алгоритм	Описывает свое поведение в жизненных ситуациях, формулирует свои мысли, эмоции, мотивы деятельности; – может описать стратегии собственного поведения, барьеры и способы их преодоления в общении и других видах деятельности	Выявляет наиболее сильные эмоции и чувства на основе самонаблюдения, определяет причины их появления; – демонстрирует способность управления эмоциями
Самоанализ	Может проанализировать жизненную/учебную ситуацию на основе алгоритма самоанализа; – анализирует причины своих успехов/неудач в личностной, учебной сферах, выстраивает свою	Анализирует свои способности в разных сферах деятельности; – строит планы на будущее на основе анализа собственной деятельности; – дает оценку своих возможностей для осуществления планов в личной,	Способен самостоятельно провести самоанализ; – знает формат, может вести дневник и на основе самоанализа формировать стратегии своей деятельности для самопознания, саморазвития и

	аныктай алат (өзүнө жана айлана-чөйрөгө болгон мамилеси)	аныктаган баалуулуктарды калыптандырат; – өзүн инсан катары көрсөтүүгө байланышкан ар кандай кырдаалдарда өзүнүн эмоциялык абалын, басымдуулук кылган сезимдерин сыпаттайт	жоопкерчиликти өзүнө ала алат
Өзүнө байкоо жүргүзүү	Эң күчтүү жана жаркын эмоцияларын жана сезимдерин атай алат, аларды класста/топто талкуулай алат; – сунушталган алгоритмди колдонуу менен өзүнө байкоо жүргүзөт	Турмуштук кырдаалда өзүнүн жүрүм-турумун сыпаттайт, өзүнүн ойлорун, эмоцияларын, ишинин мотивацияларын калыптандырат; – өзүнүн жүрүм-турум стратегияларын, тоскоолдуктарды жана аларды баарлашууда жана иштин башка түрлөрүндө жеңүү ыкмаларын сыпаттай алат	Өзүнө байкоо жүргүзүүнүн негизинде эң күчтүү эмоцияларын жана сезимдерин ачып берет, алардын пайда болушунун себептерин аныктайт; – эмоцияны башкаруу жөндөмүн көрсөтөт
Өзүн-өзү талдоо	Өзүн-өзү талдоо алгоритминин негизинде жашоодогу/окуудагы абалын талдай алат; – жеке, окуу чөйрөсүндөгү ийгиликтеринин/ийгиликсиздик-теринин себептерин талдайт, өз ишин сунушталган үлгү боюнча түзөт	Иштин ар кандай чөйрөлөрүндө өзүнүн жөндөмүн талдайт; – өз ишин талдоонун негизинде келечекке пландарды түзөт; – жеке, окуу, эмгек ишинде жана баарлашууда пландарды ишке ашыруу үчүн өзүнүн мүмкүнчүлүктөрүнө баа берет	Өзүн-өзү талдоону өз алдынча жүргүзүүгө жөндөмдүү; – форматты билет, күндөлүк жаза алат жана өзүн-өзү талдоонун негизинде өзүн-өзү таануу, өзүн-өзү өнүктүрүү жана башкалар менен өз ара аракеттенүү үчүн өзүнүн ишинин стратегиясын түзө алат; – кесипти аныктоодо педагог/психолог менен биргеликте иштейт жана өзүнүн жөндөмдөрүн жана артыкчылыктарын талдоонун негизинде иш чөйрөсүн/кесибин тандайт; – башка адамдар менен болгон мамилелердеги, окуудагы өз ишине баа берет жана кырдаалга жараша өз ара аракеттенүү/ишинин стратегияларын колдонот;

	деятельность по предложенному образцу	учебной, трудовой деятельности и общении	– работает совместно с педагогом/психологом над профессиограммой и выбирает сферу деятельности/профессию на основе анализа своих способностей и предпочтений; – оценивает собственную деятельность в отношениях с другими людьми, учебе и применяет стратегии взаимодействия/деятельности в зависимости от ситуации; – может действовать в стрессовых и конфликтных ситуациях благодаря пониманию своих сильных и слабых сторон
Определение проблем	Анализирует предлагаемую ситуацию в соответствии с заданными параметрами	Обосновывает желаемую ситуацию, анализирует реальную ситуацию и определяет противоречия между желаемой и реальной ситуациями	Определяет и формулирует проблему на основе самостоятельно проведенного анализа ситуации
	Находит (отмечает) противоречия в информации или ситуации	Указывает некоторые вероятные причины наличия проблемы	Проводит анализ проблемы (указывает причины и вероятные последствия ее существования)
	Описывает реальную и желаемую ситуации в общих чертах, указывая, чем они отличаются	Анализирует реальную и желаемую ситуации на основе заданных логических схем	Формулирует и обосновывает возможные пути решения проблемы
Постановка целей и планирование	Ставит задачу в условиях заданной цели	Ставит цель, адекватную заданной проблеме	Ставит цель на основе анализа альтернативных способов разрешения проблемы
	Выбирает виды деятельности из предложенных для решения поставленной задачи	Ставит задачи, адекватные цели	Указывает на риски и препятствия, которые могут возникнуть при достижении цели, и обосновывает достижимость поставленной цели
	Выстраивает последовательность шагов по решению задачи	Самостоятельно планирует продукт своей деятельности (с описанием	

			– өзүнүн күчтүү жана алсыз жактарын түшүнүү менен стресстик жана чыр-чатактык кырдаалдарда аракеттерди кыла алат
Көйгөйдү аныктоо	Көрсөтүлгөн параметрлерге ылайык сунушталган кырдаалды талдайт	Керектүү кырдаалды негиздейт, реалдуу кырдаалды талдайт жана керектүү жана реалдуу кырдаалдын ортосундагы карама-каршылыкты аныктайт	Кырдаалга өз алдынча жүргүзгөн талдоонун негизинде проблеманы аныктайт жана түзөт Проблеманын талдайт (анын болушунун себептерин жана мүмкүн болуучу кесепеттерин көрсөтөт)
	Маалыматтагы же кырдаалдагы карама-каршылыктарды табат (белгилейт)	Проблеманын болушунун айрым ыктымал болгон себептерин көрсөтөт	
	Реалдуу жана керектүү кырдаалдарды жалпысынан баяндап, алар эмнеде айырмалана тургандыгын көрсөтөт	Берилген логикалык схемалардын негизинде реалдуу жана керектүү кырдаалдарды талдайт	Проблемаларды чечүүнүн мүмкүн болгон жолдорун иштеп чыгат жана негиздейт
Максаттарды коюу жана пландаштыруу	Белгиленген максаттын шарттарында милдеттерди коет	Берилген проблемага адекваттуу максатты коет	Проблемаларды чечүүнүн альтернативдүү жолдорун талдоонун негизинде максат коет
	Коюлган милдетти чечүү үчүн сунушталган иштин түрлөрүн тандайт	Максаттарга шайкеш келген милдеттерди коет	Максатка жетүүдө пайда болушу мүмкүн болгон тобокелдиктерди жана тоскоолдуктарды көрсөтөт, коюлган максатка жетүү мүмкүнчүлүгүн негиздейт
	Милдетти чечүү боюнча кадамдардын ырааттуулугун түзөт	Аны баалоо үчүн көрсөтүлгөн критерийлердин негизинде өз ишинин продуктусун (мүнөздөмөлөрүн сүрөттөө менен) өз алдынча пландаштырат	
Милдеттерди чечүүдө алгоритмди тандоо	Жазуу жүзүндө жана оозеки нускамалар боюнча иш-аракеттердин ырааттуулугун туура чагылдырат	Мурда белгилүү болгондордун ичинен милдетти чечүү ыкмасын тандайт же конкреттүү милдетти чечүү үчүн белгилүү алгоритмдин бөлүгүн тандайт жана иш-аракеттин планын түзөт	Болгон алгоритмдердин комбинациясына негизделген кадамдардын жаңы ырааттуулугун пландаштырат

		характеристик) на основе заданных критериев его оценки	
Выбор алгоритма в решении задач	Корректно воспроизводит последовательность действий по письменной и устной инструкции	Выбирает способ решения задачи из известных ранее или выделяет часть известного алгоритма для решения конкретной задачи и составляет план деятельности	Планирует новую последовательность шагов на основе комбинации имеющихся алгоритмов
Планирование и организация ресурсов (внутренних и внешних)	Называет ресурсы, необходимые для выполнения известной деятельности	Планирует внутренние и внешние ресурсы, необходимые для решения поставленной задачи (временные, информационные, материальные и др.)	Проводит анализ разнообразных ресурсов и обосновывает эффективность использования того или иного ресурса для решения задачи
Оценка результата деятельности и продукта	Осуществляет контроль своей деятельности по заданному извне алгоритму	Самостоятельно контролирует свою деятельность на соответствие плану работы	Определяет и обосновывает показатели достижения цели
	Оценивает продукт своей деятельности по заданным критериям, заданным способом; – сравнивает характеристики образца и полученного продукта и делает вывод об уровне их соответствия	Оценивает продукт своей деятельности по самостоятельно определенным в соответствии с целью деятельности критериям	Обоснованно предлагает (отвергает) внесение изменений в свою деятельность по результатам текущего контроля
Рефлексия (самооценка)	Указывает на сильные и слабые стороны своей деятельности; - указывает мотивы своих действий	Указывает причины успехов и неудач в деятельности; – называет трудности, с которыми столкнулся при решении задачи, и предлагает пути их преодоления/ избежания в дальнейшей деятельности; – анализирует собственные мотивы и внешнюю ситуацию при принятии решений	Аргументирует возможность использования полученных знаний, умений, опыта при решении других задач

Ресурстарды пландаштыруу жана уюштуруу (ички жана тышкы)	Белгилүү ишти аткаруу үчүн керектүү ресурстарды атайт	Коюлган милдетти чечүү үчүн зарыл болгон ички жана тышкы ресурстарды пландаштырат (убакыттык, маалыматтык, материалдык ж.б.)	Ар кандай ресурстарды талдайт жана милдетти чечүү үчүн тигил же бул ресурсту пайдалануунун натыйжалуулугун негиздейт
Иштин жана продуктунун натыйжаларын баалоо	Сырттан коюлган алгоритм боюнча өз ишин контролдойт	Иш планына ылайык келүүсүнө өз ишин өз алдынча контролдойт	Максатка жетүү көрсөткүчтөрүн аныктайт жана негиздейт
	Өз ишинин продуктусун белгиленген критерийлер боюнча белгиленген ыкма менен баалайт; – үлгүнүн мүнөздөмөсү менен алынган продуктту салыштырат жана алардын шайкештик деңгээли жөнүндө тыянак чыгарат	Иш максатына ылайык өз алдынча аныкталган критерийлер боюнча өз ишинин продуктусуна баа берет	Учурдагы контролдоонун жыйынтыктары боюнча өзүнүн ишине өзгөртүүлөрдү киргизүүнү негиздүү сунуш кылат (четке кагат)
Рефлексия (өзүн-өзү баалоо)	Өз ишинин күчтүү жана алсыз жактарын көрсөтөт; – өз ишинин мотивдерин көрсөтөт	Ишиндеги ийгиликтердин жана кемчиликтердин себептерин көрсөтөт; – милдеттерди чечүүдө кездешкен кыйынчылыктарды атап чыгат, мындар аркы ишинде аларды жеңүү/болтурбоо жолдорун сунуш кылат; – чечим кабыл алууда өзүнүн мотивдерин жана тышкы кырдаалды талдоого алат	Башка милдеттерди чечүүдө алган билимдерин, көндүмдөрүн, тажрыйбасын пайдалануу мүмкүнчүлүгүн аргументтейт

Кыргыз Республикасынын
мектептик жалпы билим берүүнүн
мамлекеттик билим берүү стандартына
2-тиркеме

Билим берүү тармактарын калыптандыруунун принциптери жана негиздери

Коомдун экономикалык жана саясий системалары-нын алмашуусу	Тез арада адаптация-лоону жана көйгөйлөрдү чечүү көндүм-дөрүн, чакырык-тарга жоопторду талап кылган тез өзгөрүп жаткан (глобалдык) дүйнө	Санариптик коомду, башкаруунун автоматташкан системаларын жана интернет технологияларды өнүктүрүү	Климаттын өзгөрүшүнө жана жакшы эмес экологияга байланыштуу айлана-чөйрөнүн чакырыктары. Ресурстарды үнөмдөөчү (энергия, суу ж.б.) технологияларга өтүү зарылдыгы	Өлкөнүн, регион-дун, дүйнөнүн маданий көп түрдүү-лүгү	Кыргызстандын экономикасы-нын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн жогорулатуу зарылчылыгы. Жаңы технологиялар-ды өздөштүрүү, технологиялык ой-жүгүртүүнү өнүктүрүү	Ар кандай кызыкчылык топторунун муктаждык-тарын эске алуу жана билим берүү системасы үчүн макул-дашылган социалдык заказды иштеп чыгуу зарыл-чылыгы	Өмүр бою сапаттуу, анын ичинде инклюзивдик жана көп тилдүү билим алууга бирдей мүмкүнчүлүктөрдү камсыз кылуу зарылчылыгы
Баалуулук көрсөтмөлөрү							
Патриотизм, Ата Мекенди урматтоо жана сүйүү	Демократиялык жана жарандык укуктар, адам укуктары, теңдик, басмырлабоо, социалдык кошулуу (инклюзия), эркиндиктер жана социалдык жоопкерчилик		Маданияттардын көп түрдүүлүк баалуулугун таануу, өз өлкөсүнүн жана дүйнө элдеринин маданий жана рухий баалуулуктарын өздөштүрүү менен эне тилине жана маданиятына тартуу			Өзүн-өзү урматтоо жана жеке потенциалды жүзөгө ашыруу мүмкүнчүлүгү	Ден соолук жана айлана-чөйрөнүн коопсуздугу

Приложение 2
к Государственному образовательному
стандарту школьного общего образования
Кыргызской Республики

Принципы и основания формирования образовательных областей

Смена экономической и политической систем общества	Быстро меняющийся (глобальный) мир, который требует ответов на вызовы, ускоренной адаптации и навыков решения проблем	Развитие цифрового общества, автомати-зирован-ных систем управления и интернет-технологий	Вызовы окружающей среды, связанные с изменением климата и неблагополуч-ной экологией. Необходимость перехода к ресурсосбере-гающим (энерго-, водно- и др.) технологиям	Культурное много-образие страны, региона, мира	Необходимость повышения конкуренто-способности экономики Кыргызстана. Освоение новых технологий, развитие технологи-ческого мышления	Необходи-мость учета потребностей различных групп интересов и выработки согласован-ного социального заказа для системы образования	Необходимость обеспечения равных возможностей в получении качественного образования на протяжении всей жизни, в том числе инклюзивного и многоязычного
Ценностные установки							
Патриотизм, уважение и любовь к своей Родине	Демократические и гражданские права, права человека, равенство, недискриминация, социальная включенность (инклюзия), свобода и социальная ответственность		Признание ценности многообразия культур, приобщение к родному языку и культуре с одновременным освоением культурных, духовных ценностей народов своей страны и мира			Самоуважение и возможность реализации личностного потенциала	Здоровье и безопасная окружающая среда

	Филологиялык	Социалдык	Табигый-илимий	Математикалык	Искусство жана технология	Ден соолук маданияты
Баштапкы жалпы билим берүү	1. Кыргыз тили жана окуу. 2. Орус тили жана окуу. 3. Эне (кыргыз, орус, өзбек, тажик) тили жана окуу. 4. Чет тили	1. «Мен жана дүйнө» (мекен таануу, табият таануу, турмуш тиричилик коопсуздугунун негиздери, этика)		1. Математика	1. Көркөм-сүрөт чыгармачылыгы. 2. Музыка	1. Дене тарбия
Негизги жалпы билим берүү	1. Кыргыз тили. 2. Орус тили. 3. Эне (кыргыз/орус/өзбек/тажик) тили. 4. Кыргыз жана дүйнө адабияты. 5. Чет тили	1. Тарых (Кыргызстандын тарыхы жана дүйнөлүк тарых). 2. Диндердин өнүгүү тарыхы. 3. Адам жана коом	1. Табият таануу. 2. Биология. 3. Химия. 4. Физика. 5. География	1. Математика. 2. Алгебра. 3. Геометрия	1. Технология. 2. Көркөм-сүрөт чыгармачылыгы. 3. Музыка 4. Информатика.	1. Дене тарбия
Орто жалпы билим берүү	1. Кыргыз тили. 2. Орус тили. 3. Эне (кыргыз/орус/өзбек/тажик) тили. 4. Кыргыз жана дүйнө адабияты. 5. Чет тили	1. Тарых (Кыргызстандын тарыхы жана дүйнөлүк тарых). 2. Диндердин өнүгүү тарыхы. 3. Адам жана коом	1. Биология. 2. Химия. 3. Физика. Астрономия. 4. География	1. Алгебра. 2. Геометрия	1. Информатика	1. Дене тарбия. 2. Аскерге чейинки даярдык

	Образовательные области					
	Филологическая	Социальная	Естественно-научная	Математическая	Искусство и технологии	Культура здоровья
Начальное общее образование	1. Кыргызский язык и чтение. 2. Русский язык и чтение. 3. Родной (кыргызский/русский/узбекский/таджикский) язык и чтение. 4. Иностранный язык	1. «Я и мир» (родиноведение, природоведение, основы безопасности жизнедеятельности, этика)		1. Математика	1. Изобразительно-художественное творчество. 2. Музыка	1. Физическая культура
Основное общее образование	1. Кыргызский язык. 2. Русский язык. 3. Родной (кыргызский/русский/ узбекский/таджикский) язык. 4. Кыргызская и мировая литература. 5. Иностранный язык	1. История (История Кыргызстана и Мировая история). 2. История развития религий. 3. Человек и общество	1. Естествознание. 2. Биология. 3. Химия. 4. Физика. 5. География	1. Математика. 2. Алгебра. 3. Геометрия	1. Технология. 2. Изобразительно-художественное творчество. 3. Музыка. 4. Информатика	1. Физическая культура
Среднее общее образование	1. Кыргызский язык. 2. Русский язык. 3. Родной (кыргызский/русский/узбекский/таджикский) язык. 4. Кыргызская и мировая литература. 5. Иностранный язык	1. История (История Кыргызстана и Мировая история). 2. Человек и общество	1. Биология. 2. Химия. 3.Физика. Астрономия. 4. География	1. Алгебра. 2. Геометрия	1. Информатика	1. Физическая культура. 2. Допризывная подготовка